

איגרת ספרי חסידות

פאר

מקדושים

בשלה

מקדושים

מערכת 'פאר מקדושים'

ראש המערכת

הגה"ח מוהר"ר ישראל מנחם אלטר שליט"א

עורך ראשי

הרב משה יהודה קרול

עורך אחראי

הרב טוביה פריינד

חברי ועדת היגוי

הגה"ח רבי יחיאל בויס שליט"א

הגה"ח רבי יוחנן גורארי' שליט"א

הגה"ח רבי אברהם צבי דירנפלד שליט"א

הגה"ח רבי מנחם מענדל ויזניצער שליט"א

הגה"ח רבי יעקב דוד וינטרוב שליט"א

הגה"ח רבי יצחק ישעיה וייס שליט"א

הגה"ח רבי דוד אברהם מנדלבוים שליט"א

הגה"ח רבי אביגדור מאיר רובינשטיין שליט"א

הגה"ח רבי אברהם מרדכי רושצקי שליט"א

חברי המערכת

הרב דוד סלאנים
הרב ירוחם פישל פשנדזה
הרב ישראל נחום צימרמן
הרב משה יוסף קמינר
הרב ישראל קרול
הרב נחמיה קרול
הרב שמואל יוסף שטרן
הרב אליהו שפירא

הרב חנוך מאיר בינקה
הרב אברהם מרדכי ברלינר
הרב משה אריה גומבו
הרב דב היישריק
הרב משה וקסלמן
הרב מנחם מנדל וקסלר
הרב ישראל טורובר
הרב מאיר כרמל
הרב ישראל סגל

במהדורה זו של 'פאר מקדושים' הושקעה יגיעה גדולה ודמים מרובים, תרתי משמע, כדי שהספר יהיה בפאר והדר, נקי ומנופה מכל שגיאה וטעות. לכן על פי דין תורה ולהבדיל ע"פ החוק הבינלאומי אוסרים אנו בכל תוקף כל אופן של הדפסה, צילום והעתקה בלי רשות מפורשת בכתב של המערכת.

ובזה בקשתנו מכל הלומדים והמעיינים, שבאם ימצאו טעות, יואילו בטובם להודיענו, כדי שבעז"ה יתוקן הדבר במהדורות הבאות ובזה יזכו את הרבים ושכרם מרובה מן השמים.

הוצאה לאור ע"י:

'פאר מקדושים'

טל: 03-6167334

פקס: 03-5705642

Peer Mikdoshim

Tel: 972-3-6167334

Fax: 972-3-5705642

6167334@gmail.com

©

Copyright

כל הזכויות שמורות

ל'אוצר ערכי החסידות'
ע"ר - 580544427 בני ברק

סדר ועימוד:

ישראל רוזן 057-3136137

כריכה ושערים:

שילוב 052-7680880

ספר
דגל מחנה
אפרים

הדעת, ואז יחזרו האבדות, לכן נרמז
בחינת השבת אבדה בבחינת השמלה.
וזהו הרמז, 'משאריתם', הינו בחינת 'שאר'
שהוא דינין דקטנות כנ"ל, 'צרות
בשמלתם' הינו להכניסו לדעת שהוא
בחינת זעיר אנפין כנ"ל, ותהיה מצה
שמורה מן המזיקין אותנו, וכל ישראל
בכלל הרחמים, אמן:

כן בחינת חסרון הדעת, כי אותיות
'נדחים' הוא 'נד חים', הינו שאין בו דעת
וחכמה המחיה בעליה^ט, ובצעת הגאלה
יעלו כל הניצוצות קדישין 'האובדים
והנדחים בארץ מצרים', שזהו היה גלות
מצרים שהיה חסרון הדעת פידוע מכתבי
האר"י זצ"ה^ה עין שם שרש הדברים^פ,
והוא בחינת חזרת האבדה שהוא בחינת

פרשת בשלח

כי אם ה' לא יעזר לו וישמר, כבר אמר
דוד המלך עליו השלום (תהלים ס, יג-יד)
'שוא תשועת אדם, באלקים נעשה חיל
והוא יבוס צרינו'. וכן הוא הענין
בעבודת הבורא ברוך הוא, צריך האדם
לעשות עצמו כלי והכנה לקבל סוד
אלהות בתוכו:

וידיע^ב כי ביציאת מצרים יצאו ישראל
מחמשים שערי טמאה לנ' שערי
קדשה שהוא סוד החמשים וסוד הנשמה,

וחמשים עלו בני ישראל ממצרים. יש
בזה שני פרושים ברש"י, אפן
אחד שיצאו מזינים, 'סוס מוכן למלחמה
ולה' הישועה' (משלי כא, לא), וחד אפן
שיצאו אחד מחמשים וכו'^א. ויש לומר
בדרך רמז ששני הפרושים אמת ושניהם
ענינם אחד, והנה בכל דבר צריך לעשות
עצמו כלי והכנה לאותו דבר, כמו 'סוס
מוכן למלחמה' הוא הפלי וההכנה
לביחינת מלחמה, ובאמת 'ולה' הישועה,

כמו במלחמה
צריך להכין כלי
מלחמה ולה'
הישועה, כך
בעבודת ה'
צריך לעשות
עצמו כלי
לקבל סוד
אלוקות
שבתוכו

ציונים ומקורות

חמושים אלא מזוינים וכו' וכה"א (יהושע א, יד)
'ואתם תעברו חמושים', וכן תרגם אונקלוס
'מזוינין' כמו (בראשית יד, יד) 'וירק את חניכיו'
'זריז'. ד"א 'חמושים' מחומשים אחד מחמשה
יצאו וד' חלקים מתו בשלשת ימי אפילה. וראה
מכילתא בשלח א, יח: ד"א וכו' אחד מחמישה,
וי"א אחד מחמישים, וי"א אחד מחמש מאות.
ב. עין זו"ח ח"ב לא. 'ישראל כד הוו במצרים,
אסתאבו, ואתנפו גרמיהון בכל זיני מסאבו, עד
דהוו שראן תחות ארבעים ותשע חילי
דמסאבותא. וקוב"ה אפיק יתהון מתחות פולחן
כל שאר חילין, ועוד דאעיל יתהון במ"ט תרעי

עט. עפ"י קהלת ז, ב. פ. פרי עץ חיים שער חג
המצות פ"א: 'אמנם גלות מצרים, כל ענינה לא
היה, רק לצרף נשמות ההם, ולכן באו באותו
הגלות הגדול, וכו'. אמנם בהיות כי חטאם לא
היה אלא בסוד הדעת כנ"ל, כי משם יצאו
הניצוצין של הנשמות אלו, לכן ידע משה, כי
הגלות הזוהי נמשך ג"כ משם. והענין, כי
לעולם כשישראל פוגמים למטה, ועושין פגם
באיזה מדה חס ושלום וספירות עליונים, הנה
החיצונים יונקים משם, ובו יתאחוזו כולם, וזה סוד
גלות מצרים, כי יניקת מצרים והטומאה שלהם
היו מצד הדעת שלהם'. א. 'וחמשים' אין

ע"י מצוות
מעשיות של
דס פסח ודם
מילה יצאו בני'
בני' שערי
טומאה לנ'
שערי קדושה

כִּי נִשְׁמָה הוּא סוּד הַמַּחֲשָׁבָה^י שֶׁהוּא בְּחִינַת 'חֶשֶׁב', רֵאשִׁי תְבוֹת ח'מְשִׁים שְׁעָרֵי בִינָה, וְגִלְהַ הַכְּתוּב לְנוּ הַכְּנָתָם שְׁעָשׂוּ שְׁעַל יָדֵי זֶה יִצְאוּ מִן הַטְּמְאוֹת מִצְרִים לְסוּד הַנְּשָׁמָה, עַל יָדֵי מַצּוֹת מַעֲשִׂיּוֹת שְׁעָשׂוּ עֲצָמָם כְּלִי, בְּדָם פְּסוּחַ וּבְדָם מִיֵּלָה, פְּדָאִיתָא בְּגַמְרָא^א עַל פְּסוּק (שְׁמוֹת יב, כא) 'מִשְׁכּוֹ וּקְחוּ לָכֶם צֹאן, מִשְׁכּוֹ עֲצָמְכֶם מִן הָעֲבוּדָה זָרָה'. וְלִקְחֶתֶם אֲגָדַת אֲזוּב' (שם, כב) הוּא סוּד בְּחִינַת הַתְּקַשְׁרוֹת^ה, וְיֻטְבְּלְתֶם בְּדָם אֲשֶׁר בְּסֶף הוּא סוּד סוּף, וְהִינּוּ לְקֶשֶׁר סוּף וְאֲחֵרִית בְּרֵאשִׁית, וְסוּד 'מִשְׁקוֹף וּשְׁתֵּי מְזוּזוֹת' הֵם בְּחִינַת הָאֲמוּנָה, וְהֵם בְּחִינַת חַיִּים שֶׁהוּא עֲנִין 'מְזוּזוֹת' זָו מוֹת^ו, וּבְכַחֲנִית עֲשִׂיּוֹת הַמַּצּוֹת הָאֵלוּ עָשׂוּ עֲצָמָם כְּלִי וְהִמְשִׁיכוּ עֲצָמָם מִן עֲבוּדָה זָרָה לְבְּחִינַת יְחוּדֵי אֱלֹקִים, כְּדֵי שְׁיֻכְלוּ לְעֵלוֹת מִמִּצְרַיִם לְסוּד חֲמִשִּׁים, שֶׁהוּא לְקַבֵּל הַנְּשָׁמָה כְּנ"ל:

וְהוּא עֲנִין הַב' פְּרוּשִׁים, פְּרוּשׁ אֶחָד הִינּוּ שְׁיִצְאוּ אֶחָד מִחֲמִשִּׁים, רָצָה לֹמַר שְׁעָלוּ מִמִּצְרַיִם בְּסוּד אֹר הַחֲמִשִּׁים שֶׁהוּא הַנְּשָׁמָה, וְהַפְּרוּשׁ הַשְּׁנִי הוּא שֶׁהֵיוּ מְזִינִים, רָצָה לֹמַר מֵהֵיכָן זָכוּ לָזֶה, עַל יָדֵי שְׁעָשׂוּ עֲצָמָם כְּלִי וְהִכְנִה בְּעֲשִׂיּוֹת הַמַּצּוֹת כְּנ"ל לְקַבֵּל אֹר הַנְּשָׁמָה לְעֵלוֹת מִשְׁם בְּסוּד הַנְּשָׁמָה שֶׁהוּא סוּד הַמַּחֲשָׁבָה בְּחִינַת 'חֶשֶׁב' רֵאשִׁי תְבוֹת ח'מְשִׁים שְׁעָרֵי בִינָה, וְהַמְשָׁכִיל יְבִין:

וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִצְאִים בְּיַד רַמְהָ. וְתִרְגּוּמוֹ 'וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל נִפְקִין בְּרִישׁ גְּלִי'. יֵשׁ לְפָרֶשׁ בְּזֶה עַל דְּרָף שְׁשִׁמְעָתִי מִן אֲדוּנֵי אָבִי זְקֵנֵי זִלְזָה"ה עַל 'תֵּן בְּמִדְבַר הַר', הִינּוּ שֶׁהוּא תְּפִלָּה לְהֵשֵׁם יִתְבָּרַךְ שְׁיִתֵּן 'הַר', הִינּוּ הַרְי"ש שֶׁהוּא חֲכֵמָה^ה, עַל דְּרָף (תְּהִלִּים קיא, י) 'רֵאשִׁית חֲכֵמָה',

כִּסְיֵיהָ יְחוּדֵי רֵאשׁוֹנָה שֶׁל הוֹי"ע עִם יוֹד אַחֲרוֹנָה שֶׁל אֲדנ"י תְּהִיָּה נְאוּלָה שְׁלִימָה

◆ **צִוּוּנִים וּמְקוּרוֹת** ◆

כא) 'משכו וקחו לכם' כלומר משכו ידיכם מעבודת כוכבים וקחו לכם צאן ושחטו אלהיהם של מצרים ועשו הפסח. ה. עיין ספר גבורות ישראל דרוש חג הפסח ד"ה ולקחתם: 'ולקחתם אגודת אזוב וטבלתם בדם אשר בסף וגו' (שמות יב, כב) כי האגודה אגוד הבורא בכנסת ישראל וכו' והסף הוא הסוף דרגין, ולקוחין מדמו שבכלי כמו שאמרו (סנהדרין כב) 'אין אשה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי', ונתנה בג' אבות, והבין ו. תיקו"ז כה. 'ודא רזא דמזוזה דאתמר בה (דברים ו, ט) 'וכתבתם על מזוזות ביתך' 'מזוזות' כתיב 'זו מות'. וע"ע תיקו"ז סו. ז. זמירות ליום שבת בזמר 'דרור יקרא'. ח. 'זו"ח תיקונים צג. רי"ש איהו חכמה 'ראשית חכמה'. וע"ע ישרש יעקב ערך הר: 'הר רומז על חכמה שהוא הגבוה שבספירות, 'הר' בא"ת ב"ש גימטריא ג' פעמים 'אל', שהוא סוד החכמה, 'אל' נהירו דחכמתא (והר ח"א צד). גם גימטריא 'היסוד דאבא', 'הר' גימטריא 'זהו חכמה אבא עלאה' וד' כוללים.

דסוכלתנו לקבליהון. מה דלא אתני עם אברהם, אלא לאפקותהון ממצרים, והוא עביד טיבותיה וחסדיה עמהון, ובגין כך תשכח באורייתא חמשין זמנין יציאת מצרים, לאחזאה לכל בני עלמא חסדא דעבד קב"ה עם ישראל, דאפיק יתהון מאינון חילין דמסאבו, ואעיל לון לגו חילין דדכיו, דהיינו חמשין תרעין דסוכלתנו. ג. תיקו"ז סח: "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו" (ישעיה מג, ז) 'בראתיו' 'דא נשמתא קדישא דאיהי עולם המחשבה. וע"ע ספר הפליאה: 'שמעתי אומרים שהמחשבה נקראת נשמה ולא ידעתי למה, שהנשמה נקראת בינה 'ונשמת שדי תבינם' (איוב לב, יח), ונראה שמן הבינה נאצלת, אמר לו, דע לך אע"פ שהבינה נקראת נשמה, מכל מקום המחשבה היא נשמה לנשמות'. ד. שמו"ר טז, ב: 'אמר לו הקב"ה למשה כל זמן שישראל עובדין לאלהי מצרים לא יגאלו, לך ואמור להן שיניחו מעשיהן הרעים ולכפור בעבודת כוכבים, הה"ד (שמות יב,

אֲדֹנָיִי, יִתְיַחַד בְּמַחֲשָׁבָה תְּחַלֶּה שֶׁהוּא יוֹד רְאוּשֹׁנָה שֶׁל הַיְיָ, וְאִזּוּ יִהְיֶה גְּאֻלָּה שְׁלֵמָה:

וְזֶהוּ שְׁמֵרְמֵז הַפְּסוּק, 'וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִצְאִים הֵינּוּ מִן הַגְּלוּת, בְּיַד רְמָה הֵינּוּ

'בְּמַדְבָּר הֵינּוּ בְּדָבוּר, רְצָה לֹמַר שְׂיִהְיֶה יַחֲוֹד דְּבוּר שֶׁהוּא מְלָכוּת סוּף כָּל הַמְדַרְגּוֹת, עִם תְּכַמְה'. וְזֶהוּ יַחֲוֹד יוֹד רְאוּשֹׁנָה שֶׁל הַיְיָ עִם יוֹד אֲחֵרוֹנָה שֶׁל אֲדֹנָיִי, וְזֶהוּ סוּף מַעֲשֵׂה הֵינּוּ יוֹד שֶׁל

◆ ציונים ומקורות ◆

ידי הכתר ביו"ד שבחכמה ובה"א שבבינה ובשית ספירן ובמלכות, והיא יו"ד תתאה שבשם אדני" ומינה אתפשט נהוריה מתתא לעילא כדפיר' בתיקונים'. וע"ע פרדס רימונים שער אין סוף הוא הכתר פ"ד: 'זטעם אמרו אל מ'לך נ'אמן. נוכל לומר כי ר"ת 'אמן'. ו'אמן' עולה צ"א, כמנן יאהדונה". וכן פי' הרשב"י ע"ה פעמים הרבה. וקצת מבעלי החכמה ייחסו שם זה לא"ס, לא מפני שא"ס מקבל שם ח"ו, אלא מפני ששם זה מורה על הייחוד והחיבור לספירות שיש על ידי התפארת והמלכות ממטה למעלה ומלמעלה למטה. כי שם בן ארבע כולל כל הספ' מלמעלה למטה, ואדני" הוא כולל עשר ספ' ממטה למעלה. וזהו י' בראש וזהו י' בסוף כמו שנרחיב הביאור בשער התהפכות האור בס"ד'. וע"ע באר מים חיים פר' כי תשא ד"ה או יאמר: 'ואז עשרים גרה השקל' (שמות ל, יג) שיתיחד קודשא בריך הוא ושכינתא בשם הוי"ה ואדני" המשולבים יאהדונה"י שנעשה יו"ד בראש ויו"ד בסוף, וימתקו כל הגבורות הנרמזים במלת 'גרה' כאמור שהוא מספר יצחק בשני יודין הללו שהם עשרים חושבן כתר ששם כל הגבורות נמתקים בשורשן'. יב. עיין זו"ח לד: 'פעולה דהאי כח לאו איהי אלא במעשה, דאיהי 'פועל' אדני" ודא איהו מהכח אל הפועל'. יג. עיין תיקו"ז יג: 'בחכמה בתבונה ובדעת ובכל מלאכה' (שמות לא, ג), 'בחכמה' דא י', 'בתבונה' דא ה', 'ובדעת' דא ו', 'ובכל מלאכה' דא ה". וע"ע תיקו"ז סא: 'וכד אית בישראל משכילים בחכמה דאיהי י' מחשבה עלאה, ירעין לזרקא לה להאי אבנא דאיהי בת יחידה, להווא אתר דאתגזרת, בגין דברתא באבא אתעבידת, הדא הוא דכתיב (משלי ג, יט) 'ה' בחכמה יסד ארץ', בחכמה דאיהו אבא יסד בריתא דאיהי ארץ הדום רגליו'.

ט. תיקו"ז יז. 'מלכות פה תורה שבעל פה קרינן לה'. וע"ע ספר הליקוטים להאריז"ל פר' אמור ד"ה ולרמוז: 'ולפי שהם לצורך המלכות כי פרצוף המלכות הוא מנצח הוד יסוד, נכללים שלשתם בפה בסוד הדיבור שהיא מלכות'. י. עיין פרדס רימונים שער מהות ההנהגה פכ"א: 'שאינן יחוד תפארת עם המלכות אלא בהיות המלכות מקבלת מחכמה ואז מתיחדים'. וע"ע לעיל פר' חיי שרה ד"ה וזה: 'זוה יש לפרש (מלכים א, א) 'והמלך דוד זקן בא בימים' פירוש, כי מלכות הנקרא מלכות בית דוד כשהוא קשור בחכמה ויראה שהוא בחינת זקן, 'בא בימים' היינו על ידי המידות שהצדיקים מעלים מידת מלכות לאתר דאתגזרת על ידי מידותיהם שממשיכים בהם חכמה כנ"ל, ואז 'ויכסוהו בבגדים' פירוש כשזוכה לזה שנעשה יחוד מלכות עם המידות על ידי החכמה, אז יתפרדו כל פועלי און ואין להם שום שליטה על האדם, וזהו 'ויכסוהו' כשהיצר הרע רוצה לכסות ולהסתיר השי"ת ממנו שלא יזכור בה' רק ישכחוהו, 'בבגדים' היינו לשון בגידה שיהיה בוגד ח"ו בה', 'ולא יחם לו' היינו שאינו יכול לחמם אותו בשום דבר, כי אין לו שום תענוג שיהיו לבושיין להתלבש ח"ו בבגידות וחטאים כי יתפרדו כל פועלי און, וזהו 'ויבקשו למלך נערה בתולה' כי על ידי המתקת הדינים נעשה נערה לבוא אל המלך, והמשכיל יבין'. יא. עיין זוה"ק ח"ג רנח. 'רזא דאת כ', י' י', דאיהו י' מן יאהדונה"י, 'עשרה עשרה הכף בשקל הקדש' (במדבר ז, פו), כ' מן כתר כלילא מעשר ספיראן, כלילן מעילא לתתא, ומעשר ספיראן מתתא לעילא'. וע"ע פי' הרמ"ק לספר יצירה פ"א: 'או ירצה סוד 'אמן' צ"א, היינו סוד יאהדונה"י שהוא י' בראש וי' בסוף התפשטות האור מאין סוף על

ספר
נעם
אלימלך

גְּדוֹל כְּבוֹדוֹ, דִּהְיִנוּ שְׂמֵתִגְדֹּל כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק בְּקִדְשׁוֹ כַּנֶּל, שְׂמֵתִשִּׁיךְ אֶת נִשְׁמָתוֹ לְמַעַלָּה וּמִקְבֵּל מִשָּׁם הַשְּׁפָעוֹת קִדְשָׁה, וְהוּא עַל יְדֵי יְשׁוּעָתְךָ כַּנֶּל. הוֹד וְהִדָּר תִּשְׁוֶה עֲלָיו כִּי תִשְׁתַּחֲוֶה בְּרִכּוֹת לְעַד,

הֵינּוּ בְּחִינַה ב', לְהַשְׁפִּיעַ לְכָל יִשְׂרָאֵל. 'תִּתְחַדְּהוּ בְּשִׂמְחָה אֶת פְּנִיךָ, בְּחִינַה ג', דִּהְיִנוּ עֲשִׂיתָ הַמִּצְוֹת בְּשִׂמְחָה, דִּהְשִׂמְחָה נִקְרָאת פְּנִים עִי, שְׂנִיבְרָא עַל יְדֵי מִלְאָךְ הַקְּדוֹשׁ, וְקָל לְהִבִּין:

פְּרַשְׁתַּת בְּשַׁלַּח

כו', וְאָף עַל פִּי כֵן נֶאֱמַר (שם כו, יד) 'וַיִּקְנְאוּ אוֹתוֹ פְּלִשְׁתִּים', שְׁלֵא הָיוּ טוֹבְתָם בְּשַׁלְמוֹת, כְּמוֹ כֵן זֶה הָעוֹזֵב אֶת חֲטָאֵיו וְאֵינוֹ עוֹזֵבָם לְגַמְרֵי, 'כִּי קָרוֹב הוּא, פְּרוּשׁ כִּי הָאֵדָם הֵנָּה הוּא קָרוֹב לְחֹזֵר לְסוּרוֹ, 'כִּי אָמַר אֱלֹקִים פֶּן יִנְחַם הָעַם בְּרְאוּתָם מִלְחָמָה, רָצָה לִזְמַר כְּאִשֶּׁר יָקוּם עֲלֵיהֶם מִלְחָמָה הַיָּצֵר הָרַע, 'וְשָׁבוּ מִצְרִימָה, פְּרוּשׁ יִשׁוּבוּ אֶל הַמִּצְרַיִם י"ם, דִּהְיִנוּ לְסוּרָם הַרְאִשׁוֹן לְגַמְרֵי:

י' וְיִסַּב אֱלֹקִים דָּרָךְ הַמְדַבֵּר יָם סוּף, פְּרוּשׁ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּרַב רַחֲמָיו הוּא פּוֹעֵל סְבוֹת לְהַסִּב אֶת הָעַם לְדַרְכוֹ הַטּוֹב, דָּרָךְ הַמְדַבֵּר, הֵינּוּ עַל יְדֵי הַתְּבוֹדָדוֹת כְּמִדְבָּר, 'יָם סוּף, פְּרוּשׁ וְגַם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה שְׂנִיבְרָא יָם:

וְיָהִי בְשַׁלַּח פְּרַעַה אֶת הָעַם. נִרְאֶה לְפָרֵשׁ, דִּהְיִנָּה 'פְּרַעַה' הַנִּקְרָא יָצֵר הָרַע שֶׁהוּא אוֹתִיּוֹת 'הָעֵרֶף' שְׂמֵתִקְשֶׁה עֲרַפּוֹ שֶׁל אָדָם. וְהֵנָּה לְפַעֲמִים יִתְעוֹרֵר אָדָם בְּתִשְׁבּוּבָה, וּמִתְחַרֵּט עַל מַה שֶּׁעָשָׂה וּמִדָּה וְעוֹזֵב אֶת חֲטָאֵיו. וְזֶהוּ 'בְּשַׁלַּח פְּרַעַה', פְּרוּשׁ שֶׁשַּׁלַּח מִחֲטָאֵיו, 'אֶת הָעַם, רָמַז לְפִשְׁטֵי עַם, 'יֵלֵא נִחַם אֱלֹקִים, פְּרוּשׁ אֵף עַל פִּי כֵן אֵין הַנְּחָה לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ שָׁמוֹ, וְאֵין נִחְמָה לְפָנָיו עַל עוֹזְבוֹ אֶת חֲטָאֵיו, מִחֲמַת שְׂאוּחָזוֹ אֶת הַחֶבֶל בְּשָׁנֵי רִאשִׁין, שְׂאָף עַל פִּי שְׂאוּחָזוֹ בְּמִדּוֹת טוֹבוֹת, אֵינָם בְּשַׁלְמוֹת. וְזֶהוּ 'דָּרָךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים, רָמַז שְׂמֵצֵינוּ שֶׁהַפְּלִשְׁתִּים הָיוּ בְּדָרָךְ אֶרֶץ קֶצֶת יוֹתֵר מִשְׂאָר אוֹמוֹת, שֶׁהָיוּ מְקַרְבִּים אֶת יִצְחָק, כְּמוֹ שְׂאָמַר אַבְיִמְלֵךְ (בְּרַאשִׁית כ, טו) 'הֵנָּה אֶרְצִי לְפָנֶיךָ

מי שאינו עוזב את חטאיו לגמרי אין נחיר לפניו ית' כי הוא קרוב לחזור לסורו

ע"י התורה והתבודדות יכול לחזור לדרך הטוב

צִוּוּנִים וּמִקּוּרוֹת

א. עיין שער הפסוקים פר' וישב ד"ה להיות כי שר המשקים: 'פרעה, שהיא הקליפה הגדולה, הכוללת כל בחינת העורף'. ב. עיין זוה"ק ח"ג קכה. 'לו עמי שומע לי, ישראל וגו' (תהלים פא, יד), בתר דאמר עמי, אמאי קאמר ישראל, אלא עמי, עמי הארץ, ישראל, תלמידי חכמים'. ג. עיין לעיל פר' שמות ד"ה והנה יש צדיק ובהערה שם. ד. זוה"ק ח"ג רנה.

עה. עיין מדרש תהלים פ"ב: 'ואין כל פנים אלא מלאכי השרת, שנאמר (יחזקאל י, יד) 'וארבעה פנים לאחד'. ובמדרש אגדת בראשית פל"ח: 'ואין פנים אלא מלאכי השרת שנאמר 'ודמות פניהם פני אדם' וגו' (יחזקאל א, י). עו. עיין לקוטי מוהר"ן מהדור"ב סי' ה אות י: 'וחיזוק מלאך הוא על ידי שמחה, בבחינת לב שמח ייטב פנים' (משלי טו, ג), זה בחינת המלאך, בחינת 'ומלאך פניו הושיעם' (ישעיה סג, ט) שנתחזק על ידי לב שמח.

הצדיק הגמור
מוחזק עצמו עד
שאין הוצה"ר
יכול לשלוט
עליו

וְחַמְשִׁים עָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם,
פְּרוּשׁ אָבֶל הַצַּדִּיקִים הַגְּמוּרִים
הַמְּכֻנִים בְּשֵׁם 'יִשְׂרָאֵל', עוֹלִים מִמִּצְרַיִם
בְּכָלֵי זֵין מְזִינִים שְׁלֹא יִשְׁלַט בְּהֶם הַיַּצֵּר
הָרָע. וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף, רָמֵז
עַל הַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הַנִּקְרָא בְּשֵׁם 'מֹשֶׁה',
הוּא לִקַּח לְעַצְמוֹ הַמִּדָּה שֶׁל יוֹסֵף, דִּהְיִנוּ
שְׁמִחְזִיק עֲצָמוֹ בְּחִזּוּק וְעֲצָמוֹת בַּעֲבוּדַת
הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ, 'עֲצָמוֹת' לְשׁוֹן חִזּוּק, וְקָל
לְהַבִּין:

הצדיק שכלוה
את חבריו
לדרך הוא לו
לתועלת
ולשמירה
מש"א"כ איש
עצוב מפסיקו
בקרובותו

אוּ יֹאמֶר וַיְהִי בְשַׁלַּח כו'. דְּאִיתָא בְּגִמְרָא
(עירובין נד.) 'הַהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ וְאֵין
עִמּוֹ לְוִיָּה יַעֲסֵק בַּתּוֹרָה'. וְלִכְאוּרָה, הֲלֵא
בְּלֹאוֹ הֵכִי הוּא מְחַיֵּב תְּמִיד לְעֵסֵק בַּתּוֹרָה,
כְּמֹאֲמַר הַתַּנָּא (אבות פ"ג מ"ד) 'הַמְהַלֵּךְ בְּדֶרֶךְ
וּמְפַנֶּה לְבוֹ כו'. וְנִרְאֶה לִי לִתֵּן טַעַם לְמַצְוַת
לְוִיָּה, כְּשֶׁהַצַּדִּיק מְלַוֶּה אֶת חֲבֵרוֹ הֵם
מִתְקַשְּׂרִים זֶה בְּזֶה בְּקִדְשָׁתָם וְנֹעֲשִׂים
כְּאֶחָד, וְקִדְשָׁתוֹ שֶׁל זֶה הַצַּדִּיק הַעוֹסֵק
בַּתּוֹרָה בְּבִיתוֹ, הוּא מְשַׁמֵּר אֶת חֲבֵרוֹ בְּדֶרֶךְ,
כְּאִלוֹ הוּא עֲצָמוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, מִחֲמַת
הַתְּקַשְׁרוּתָם. אָבֶל מִי שְׁאֵין עִמּוֹ לְוִיָּה, צָרִיךְ
בְּעַצְמוֹ לְעֵסֵק בַּתּוֹרָה. זֶה הוּא כְּשֶׁהַצַּדִּיק
הוּא הַמְּלַוֶּה, אָבֶל אִם הוּא אִישׁ נֶעְצָב
וְרִיקָן, אֵין תּוֹעֵלֶת לְזֶה בְּמַה שְׁזָה מְלַוְהוֹ,
וְאִדְרָבָה הוּא מְכַנֵּס בּוֹ עֲצָבוֹתוֹ וּמְפַסְּיָקוֹ
יֹתֵר מִקִּדְשָׁתוֹ שְׁיֵשׁ בּוֹ:

כיון שפירעה
שלח את
ישראל
הפסיקם
מקדושתם
ורגזים בהם
עצבות

וַיְהִי בְשַׁלַּח פְּרָעָה, רָצָה לֹאמַר מִחֲמַת
שְׁפָרְעָה שְׁלַח אֶת יִשְׂרָאֵל מִחֲמַת
הַצָּרוֹת שֶׁנִּגְעוּ בּוֹ, דְּכָל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי
אֵינוֹ אֲלֵא צָרָה" (מגילה י:), וּמִחֲמַת זֶה
הַכְּנִיס אֶת יִשְׂרָאֵל גַּם כֵּן בְּעֲצָבוֹת, * וְלִכְּן
'לֹא נָחַם אֱלֹקִים כּו', כִּי אִם לֹא הָיָה פְּרָעָה
מְלֻוָּה אוֹתָם, הָיָה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מוֹלִיכֵם
'דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים', כִּי קִדְשָׁתָם הָיָה
מְשַׁמֵּר אוֹתָם, אָבֶל מִחֲמַת פְּרָעָה
שֶׁהַפְּסִיקָם מִקִּדְשָׁתָם בְּעֲצָבוֹתוֹ, לֹא רָצָה
הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהוֹלִיכֵם 'דֶּרֶךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים,
כִּי קְרוֹב הוּא', רָצָה לֹאמַר זֶה קָאֵי אַפְרָעָה,
מִחֲמַת שְׁעָתָה מְקֻרֹב הֵלֶךְ פְּרָעָה מְאֻצֵּלָם,
וְהָיָה עֲדִין רָשָׁם עֲצָבוֹתוֹ בְּהֶם, וְלִכְּן 'וַיִּסָּב'
כו', וְקָל לְהַבִּין:

וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצָמוֹת יוֹסֵף כִּי הִשְׁבִּיעַ
הַשֵּׁבִיעַ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כו'. כִּי
הֵנָּה רְבוּתֵינוּ ז"ל אָמְרוּ בְּגִמְרָא (סוטה לו:)
'וַיִּבְא הַבֵּיתָה לְעֵשׂוֹת מְלֹאכְתּוֹ' (בראשית
לט, יא) חַד אָמַר כּו' וְחַד אָמַר לְעֵשׂוֹת
צָרְכֵינוּ מִמֶּשׁ נִכְנַס אֲלֵא שְׁרָאָה דְּמוֹת דְּיוֹקְנֵנוּ
שֶׁל אַבְיָו כּו'. וְהַדְּבָר תְּמוּהָ, הֲלֵא חוּשׁ
הַשֶּׁכֶל אֵינוֹ כֶּף, שְׁכַשְׁאָדָם רוּצָה לְעֵשׂוֹת
עֲבָרָה ח"ו, וְכִי יִזְכֶּה לְהִיּוֹת לוֹ מְדַרְגַּת
הַרְאִיָּה כְּזֶה, הֲלֵא צָרִיךְ לְזֶה קִדְשָׁה
וּפְרִישׁוֹת גָּדוֹל, וְאֵיךְ שִׁיךְ שָׂאָם הוּא הֵלֶךְ
ח"ו לְעֵשׂוֹת צָרְכֵנוּ שְׁיִזְכֶּה לְרֹאֵיהֶ פְּזֹאת

ציונים ומקורות

(שבת קא:) 'משה שפיר קאמרת'. ז. 'המהלך
בדרך יחידי והמפנה לבו לבטלה, הרי זה
מתחייב בנפשו'. ח. 'אמר רבי לוי ואיתימא
רבי יונתן דבר זה מסורת בידינו מאנשי כנסת
הגדולה כל מקום שנאמר ויהי אינו אלא לשון
צער'. וע"ע זוה"ק ח"ג רלא. 'בכל אתר דכתיב
'ויהי' איהו צער ויהי בימי' צער ודאי'. וע"ע
תיקו"ז עד.

ה. עיין לעיל הערה ב. וע"ע זוה"ק ח"ב קעה:
'דתאנא יעקב תתאה, ישראל עליאה, יעקב
לאו שלימותא, ישראל שלימותא דכולא'.
וע"ע לעיל פר' שמות ד"ה ואלה שמות:
'שהצדיק הגדול וכו' והמה עמודי עולם
הנקראים בשם 'ישראל'. ו. עיין להלן פר'
חקת ד"ה וזהו על כן: 'משה רמז לצדיק
המכונה בשם משה על דרך שמצינו בגמרא

לראות את אביו. ועוד תמיה גדולה, וכי יוסף הצדיק יסוד עולם שבזכותו אנו חיים וקיימים בגלות המר הזה, לומר עליו שח"ו ירצה לעשות כזאת:

אָלָא נְרָאָה שְׁאֵמַת הַדְּבָר כִּף הוּא, שְׁאֵבוֹת הַקְּדוּשִׁים הָיוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד עַל מְדַרְגָּתוֹ כַּנּוֹדַע, אֲבָרְהִם בְּחֶסֶד יִצְחָק בְּגִבּוּרָה יַעֲקֹב בְּתַפְאָרְתּוֹ. וְהִנֵּה יַעֲקֹב אֲבִינוּ עָלִיו הַשְּׁלוֹם הָיָה עוֹבֵד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּמִדְתּוֹ שֶׁהוּא תַפְאָרְתּוֹ, וְכָל דָּבָר שֶׁהָיָה רוֹאֶה אוֹ שׁוֹמֵעַ אוֹ עוֹשֶׂה וְאוֹכֵל לְקַח מִמֶּנּוּ הַתַּפְאָרוֹת לְהַבּוֹרָא בְרוּךְ הוּא, לְמַשָּׁל, אִם הָיָה אוֹכֵל אֵיזָה דָּבָר הַטּוֹב לַחִיף, חֲשַׁב בְּדַעְתּוֹ זֶה הַמַּאֲכָל הוּא נִבְרָא, וּמִי נִתֵּן טַעַם הַטּוֹב בָּזֶה הַמַּאֲכָל, הֲלֹא הַבּוֹרָא בְרוּךְ הוּא, וְאִם זֶה הַמַּאֲכָל הוּא כֹּל כִּף טוֹב טַעַם, הֲלֹא בּוֹדְאֵי שְׂפָל טוֹב הַטַּעַם הוּא בַּבּוֹרָא בְרוּךְ הוּא יִתְבָּרַךְ שְׂמוֹ אֵין קֵץ וְתַכְלִית, וְכִּף הוּא חוֹשֵׁב בְּכָל דְּבָר:

וּבְזֶה הוּא מוֹכֵן הַפְּסוּק 'וַיִּשַׁק יַעֲקֹב לְרַחֵל' (בראשית כט, יא) גַּם הוּא תַמּוּהָ שְׁיַעֲקֹב אֲבִינוּ עָלִיו הַשְּׁלוֹם יַעֲשֶׂה כְּזֹאת. אֶלָּא הַפְּרוּשׁ הוּא כִּף פְּאֶשֶׁר כְּתַבְנוּ, שְׂפָל דְּבָר הַטּוֹב שְׁרָאָה יַעֲקֹב אֲבִינוּ עָלִיו הַשְּׁלוֹם, כֹּא מִכַּף דְּבָר הַהוּא אֶל הַדְּבָקוֹת יִתְבָּרַךְ שְׂמוֹ וַיִּתְעַלֶּה, וּבְכֹאֵן שְׁרָאָה אֶת רַחֵל שֶׁהִיְתָה יִפְתַּ תְּאֹר עַד מָאֵד, הַדְּבִיק עֲצָמוֹ בּוֹ יִתְבָּרַךְ עַל יְדֵה פִנ"ל. וְזֶה הַפְּרוּשׁ 'וַיִּשַׁק יַעֲקֹב לְרַחֵל', שֶׁהַדְּבָקוֹת

יעקב שמדתי תפארת כל דברי שראיה או שמע לקח ממנו התפארות לבורא ב"ה

כשראה יעקב את רחל שהיתה יפת תואר בא מזה לדבקות בשמו ית'

נקרא נשיקה, התדבקות רוחו ברוחו, ומלת 'לרחל', כמו בשביל רחל:

וַיּוֹסֶף הַצַּדִּיק הָיָה רוֹצֵה לְהַתְּנַהֵג עֲצָמוֹ בְּמִדַּת אֲבִיו, וְזֶהוּ 'לַעֲשׂוֹת צְרִיכוֹ', דְּהֵינּוּ לְרֹאוֹתָהּ בְּלִבָּהּ, וְאִם תֹּאמַר הָאֵיף הַכְּנִיס עֲצָמוֹ בְּסַפְּנָה גְדוֹלָה כְּזוֹ, שְׂמָא יִכְשַׁל ח"ו, הַתְּרוּץ הוּא לְהוֹצִיא אֶת הַקְּדוּשָׁה מִבֵּין הַקְּלָפוֹת עֲשֶׂה זֹאת כְּדִלְקַמֵּן, וְלֹא כִּוֵּן רַק לְרֹאוֹתָהּ, שְׂעַל יְדֵי זֶה יִבֹּא לְדְבָקוֹת בַּבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ פִּנ"ל, וְהַפְּעִיל בְּאֵמַת פְּעַלְתּוֹ שְׂבָא לְדְבָקוֹת גְּדוֹל. וְזֶהוּ 'וְרָאָה דְמוֹת דְּיוֹקְנוֹ שֶׁל אֲבִיו, רָצָה לומר שְׂבָא לְמְדַרְגָּתוֹ שֶׁל אֲבִיו פִּנ"ל, וְכֹאשֶׁר פָּעַל יוֹסֵף הַצַּדִּיק זֶה וַעֲשֶׂה הַמְּתַקֵּת הַדִּינִים מְאֹדִי, כִּי הוֹצִיא יָקָר מְזוּלָל עַל יְדֵי מַחְשַׁבְתּוֹ הַטְּהוּרָה וּדְבָקוֹתוֹ, וְעָקַר מַחְשַׁבְתּוֹ הָיָה בְּזֶה כְּדֵי לְהִבִּיא הַגְּאוּלָּה לְיִשְׂרָאֵל, לְהוֹצִיא הַקְּדוּשָׁה מִהַטְּמָאָה:

וְזֶה הוּא כֹּלל גְּדוֹל, כְּשִׁרְוֹצָה צַדִּיק לַעֲשׂוֹת טוֹבָה לְאֵיזָה אִישׁ, אִזּוֹ צְרִיף מְקַדֵּם לְהַכְּנִיס בְּמִקְבַּל הַטּוֹבָה אֲמוּנָה, שְׁיִאֲמִין בְּזֶה שֶׁהָיָה לוֹ טוֹבָה עַל יְדֵי זֶה הַצַּדִּיק. וְזֶהוּ פְּרוּשׁ 'כִּי הַשְּׂבַע הַשְּׂבִיעַ כּו' לֵאמֹר פְּקוּד' כּו', מַלְת 'לֵאמֹר' אֵינוֹ מוֹכֵן, אֵף הַפְּרוּשׁ הוּא, כִּי הַשְּׂבַע מְלִשׁוֹן שְׂבִיעָה, רָצָה לומר שֶׁהוּא הַכְּנִיס בְּהֵם אֲמוּנָה כֹּל כִּף, עַד שֶׁהָיוּ שְׂבִיעִים וְרָגִיל בְּפִיהֶם מָאֵד, וְאָמְרוּ זֶה לְזֶה 'פְּקוּד' פְּקוּד' כּו' וְזֶהוּ 'לֵאמֹר', וַיְדוּעַ כִּי הַדִּינִים הֵם נִקְרָאִים עֲצָם

יוסף התכוין לראותה רק כדי לבוא לדבקות בבורא ית' וע"ז הוציא הקדושה מהטמאה

כשהצדיק רוצה לעשות טובה לאיש צריך שהוא יאמין שיהיה לו טובה ע"י הצדיק

◆ **ציונים ומקורות** ◆

וביאור הכתוב כי החכם המתבונן בעיקרי החכמה העליונה שאין מחשבתי נפרדת ממנה לעולם והוא המשיב בה לכל שואל דברים נכוחים שפתים ישק, הלא הוא בסוף דבק בגבולי החכמה הזאת, ומעלת הדבקות הזו היא מיתת נשיקה שהוא הדבקות בשם הנכבד. וע"ז זוה"ק ח"ב קמו: יא. עיין מאור עינים פר' ואתחנן ד"ה וכל זה.

ט. עיין תיקו"ז חדש ספרא תנינא: דאברהם וכו' במידת חסד ויצחק במידת גבורה ויעקב במידת תפארת'. י. עיין רבנו בחיי פר' אמור כא, א: 'שפתים ישק וכו' (משלי כד, כו) לשון ישק לפי שהנשיקה דבקות גופני בא המשל על דבקות שכלי, כלשון ישקני מנשיקות פיהו (שה"ש א, ב), ומלת שפתים מלשון שפת הנהר שענינו גבול,

סֵפֶר
מֵאוֹר
עֵינַיִם

פְּרִשְׁת בְּשֵׁלַח

וְהָיָה כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגוֹיֵא.^א
 בְּגִמְרָא דְרֵאשׁ הַשָּׁנָה (כט.) וְכִי
 יָדְיוֹ שֶׁל מֹשֶׁה עוֹשׂוֹת מִלְחָמָה אוֹ שׁוֹבְרוֹת
 מִלְחָמָה, אֲלֵא בְּזִמְן שִׁישְׂרָאֵל מִסְתַּכְּלִין
 כְּלָפֵי מַעְלָה וְכוּי.^ב וְלִכְאוּרָה אֲפֹתֵי
 הַקְּשִׁיָּא בְּמִקוּמָה עוֹמְדֵת וְכִי יָדְיוֹ שֶׁל
 מֹשֶׁה וְכוּי, כִּינּוֹן שֶׁהַכֹּל תְּלוּי בִּישְׂרָאֵל אִם
 מִסְתַּכְּלִין כְּלָפֵי מַעְלָה, וְלִמָּה הַזְכָּר בַּפְּסוּק
 עַל שֵׁם מֹשֶׁה שֶׁנֶּאֱמַר 'כַּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה'
 וְגוֹי, וְכִי יָדְיוֹ שֶׁל מֹשֶׁה וְכוּי, הֲלֵא
 הַהִסְתַּכְּלוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּלָפֵי מַעְלָה הֵן
 הָעוֹשׂוֹת מִלְחָמָה:

אָמְנָם כֵּן נוֹדַע בְּאִמַּת שְׁהִיּוֹת עֶקֶר
 עֲבוּדוֹת הָאָדָם לְיוֹצְרוֹ הוּא
 בְּרֵעַת, שֶׁעַל יְדֵי שִׁידוּעַ וְיִבִּין וְיִשְׁכִּיל אֶת
 הַבוֹרָא בְּאִמַּת, יַעֲבֹדְנוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמַר
 הַפְּתוּב (דה"י א כח, ט) 'דַּע אֶת אֱלֹהֵי אָבִיךָ
 וְעַבְדֵהוּ, וְהִדַּעַת מִתְחַלֵּק לְאַהֲבָה וְיִרְאָה,
 שְׂבִידֵיעָתוֹ יְדִיעָה שְׁלֵמָה אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
 הוּא אוֹהֵב אוֹתוֹ וְיִרְא מִפְּנֵיו לְשִׁמְעַ בְּקוּלוֹ
 וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו:

עיקר עבודת ה'
 היא בדיעת
 והדעת מכיאה
 לאהבת ויראת
 ה'

וְהָיָה אַהֲבָה וְיִרְאָה הֵם הַנִּקְרָא יְדִים^ג
 וְזוֹרוּעוֹת עוֹלָם. וְזֶה יְדוּעַ
 וּמְפָרְסָם שֶׁמֹּשֶׁה רַבְּנוּ עָלָיו הַשְּׁלוֹם הִיָּה
 הִדַּעַת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל. וְזֶהוּ 'כַּאֲשֶׁר יָרִים
 מֹשֶׁה גוֹי, שֶׁהוּא הִדַּעַת שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל,
 שֶׁעַל יְדֵי הִדַּעַת מְרִים יָדוֹ שֶׁהֵם אַהֲבָה
 וְיִרְאָה כְּאִמּוֹר שֶׁהֵם נִקְרָא זוֹרוּעוֹת עוֹלָם,
 וְאִז עַל יְדֵי זֶה מִסְתַּכְּלִין יִשְׂרָאֵל כְּלָפֵי
 מַעְלָה, כִּינּוֹן שֶׁהִדַּעַת שְׁלֵמָה עִם בְּחִינַת
 אַהֲבָה וְיִרְאָה נִתְרוּמָם, וְלִכֵּן 'גִּבֹּר יִשְׂרָאֵל',
 וְכֵן לְהַפְּךָ יְכַאֲשֶׁר יְנִיחַ גוֹי, וְאִם כֵּן
 נִמְצָא שֶׁהִסְתַּכְּלוּת שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּלָפֵי
 מַעְלָה אוֹ לְמַטָּה הוּא עֶצֶם בְּחִינַת הִרְמַת
 יְדֵי מֹשֶׁה אוֹ הַנְּחָתָם כְּמִבְּאָר:

וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה קַח צְנֻצָּת אַחַת
 וְתֵן שִׁפְחָה מִלֵּא הַעֲמֹר מִן וְהִנַּח
 אֹתוֹ לְמִשְׁמֶרֶת לְדֹרֹתֵיכֶם. לְמַעַן יִרְאוּ אֶת
 הַלָּחֶם וְגוֹי. וְהוּא תְּמָה, לְמָה צְוּהַ הַשֵּׁם
 יִתְבָּרַךְ שִׁירְאוֹ אֶת הַלָּחֶם, וּמָה לוֹ בְּזֶה אִם
 יִרְאוּ דוֹרוֹת הַבָּאִים אֶת זֶה אוֹ לֹא:

◆ צִוּוּנִים וּמִקּוּרוֹת ◆

הדרועין חסד וגבורה. ד. עיין פרדס רימונים
 שער ערכי הכינויים פ"ז ערך זרועות עולם.
 ה. עיין פרי עץ חיים שער חג המצות פ"א.
 ו. ויאמר משה זה הדבר אשר ציוה ה' מלוא
 העומר ממנו למשמרת לדורותיכם למען יראו
 את הלחם אשר האכלתי אתכם במדבר בהוציאני
 אתכם מארץ מצרים. ויאמר משה אל אהרן קח
 צנצנת אחת ותן שמה מלא העומר מן והנח אותו
 לפני ה' למשמרת לדורותיכם.

א. ויהיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל
 וכאשר יניח ידו וגבר עמלק. ב. וכי ידיו של
 משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה, אלא
 לומר לך כל זמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי
 מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו
 מתגברים, ואם לאו היו נופלים. ג. עיין תיקו"ז
 יז. 'חסד דרועא ימינא, גבורה דרועא שמאלא'.
 וע"ע עבודת ישראל פר' שמיני ד"ה והנה דרך:
 והנה נודע כי אהבה ויראה נקראים ידיין שהם

פרנסת כל אחד מישראל הוא ע"י השכינה המתלבשת בתוך סובת פרנסתו

אָמְנָם הן אַמְת נודע מה שאמר הכתוב (משלי לא, יד) 'מִמְרַחֵק תָּבִיא לַחֲמָה', והוא ענין כי השכינה כפי יכול מצמצמת את עצמה לתן מזונותיהם של ישראל על ידי איזה סבה מהסבות, והשכינה כפי יכול מתלבשת בתוך אותה הסבה לזון ולפרנס כל אחד ואחד מישראל לפי מזונו וטבעו, וזהו 'מזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא ב'מזלא' תליא מלתא' (מו"ק כח.) והוא 'מזל אל"ף' עלאה' שהשכינה מתלבשת בו לזון כל אחד ואחד מישראל:

כשיבת המזון באה לאדם ע"י 'טוב עין' יכול להילחם עם היצור בשעת האכילה משא"כ כשכחה מרע עין

וזהו 'אל תלחם להם רע עין' (משלי כג, ו), כי באמת הלהם יורד מן השמים ממקום קדוש כאמור על ידי התלבשות השכינה בסבה מן הסבות, והנה אמרו רבותינו ז"ל (זוה"ק ח"ג רעב.) 'שעת אכילה שעת מלחמה', שצריך להלחם עם היצר הרע בשעת אכילה, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (גיטין ע.) 'סעדה שהנאתך ממנה משך יריך ממנה', והנה כשבא המזון לאדם מהשם יתברך בעצמו על ידי איזה סבה שייצמן לו שירויח בה מזוני, או אפלו על ידי בני אדם, אם הם 'טוב עין' ונותנים לו לחם לאכל, אז הוא יכול לעשות כן להלחם

בשעת מלחמה שהוא שעת האכילה, מה שאין כן כשהוא אוכל אצל בני אדם שהם 'רע עין' אז לא תוכל להלחם את הלהם, רצה לומר להלחם נגד היצר הרע בשעת אכילה, כיון שהנותן הוא רע עין, ובא לו הלהם שהוא אוכל מסטרא ד'רע עין' שהוא סטרא ד'יצר הרע, ואז לא תוכל להלחם עם היצר הרע כיון שזה המאכל מסטרא ד'יליה:

וְכֵן כָּל אֶחָד יְשִׁים עֵינָיו וְלִבּוֹ שְׁלֵא לְהִנּוֹת מִשָּׁל אַחֲרִים אִם הֵם רַע עֵינִי, כִּי אֵין הַשְּׂכִינָה מִתְּלַבֶּשֶׁת שָׁם בְּאוֹתוֹ מֵאֲכָל וְאִז לֹא תוּכַל לְהִלָּחֵם בְּשַׁעַת אֲכִילָה. מֵה שְׁאִין כֵּן אִם יְשִׁים מִגְּמָתוֹ נִגְדַּת הַשֵּׁם יִתְּבַרַךְ, כָּל מֵה שְׁיִתֵּן לוֹ הַשֵּׁם יִתְּבַרַךְ יִקְבַּל בְּסִכָּר פְּנִים יְפֹת, וְלֹא יִסְמָךְ עַל קִבְּלַת דְּבָר קָצוּב מֵהַאֲנָשִׁים הַמְּתַנְדְּבִים לוֹ דִּי סְפוּקוֹ, כִּי מִתַּת אֱלֹהִים הוּא, שָׁם הַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה וְהַשְּׂכִינָה מִתְּלַבֶּשֶׁת בְּאוֹתוֹ מִזֶּן הַיּוֹרֵד לְאָדָם, וְעַל הַשְּׂכִינָה נֹאמַר 'מִמְרַחֵק תָּבִיא לַחֲמָה' שֶׁהוּא עַל יְדֵי מְזַל א' עֲלָאָה כְּאָמֹר:

וְזֶהוּ הַרְוֵצָה לְהַחֲכִים יְדִירִים לְהַעֲשִׂיר יִצְפִּין' (ב"ב כה:), פְּרוּשׁ כִּי הִנֵּה נֹדֵעַ כִּי הַחֲכָמָה בָּא מְדָרוּם, רַצָּה לִזְמַר מֵעוֹלָם הַעֲלִיזוֹן שֶׁנִּקְרָא דְרוּם', וְהַעֲשִׂר בָּא

ישים מנתנו לקבל פרנסתו מאת הש"ת שבה השכינה שורה ולא ליהנות מאחריים אם הם רע עין ולא לסמוך על נתינת אנשים

הרוצה שיתקיימו חכמתו ועושרו יראה שלא ילקחם אלא ינהג בהם כמו שקיבלם מעולם העליון

◆ ציונים ומקורות ◆

תלחם את לחם רע עין' בגין דנהמא או הנאה דההוא בר נש דהוי 'רע עין' לאו איהו כדאי למיכל ולא תהני מיניה וכו', אי ארעע בההוא רע עין יכוס גרמיה ולא ייכול מנהמא דיליה, דלית נהמא בישא בעלמא בר מההוא לחם רע עין. ט. עיין זוה"ק ח"א קז. י. עיין זוה"ק ח"א כו: 'חסד דרועא ימינא, ובההוא זימנא הרוצה להחכים ידריים'. וע"ע שם ח"ג כח. 'לימינא חסד, דביה הרוצה להחכים ידריים, מתמן חכמה'.

ז. עיין תיקו"ז כה: 'וכתר ביה תליין בני חיי ומזוני דאיהו מזלא דכולהו וכו', ובגין דא אוקמוהו 'בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מילתא, אלא במזלא תליא מילתא'. וע"ע פרדס רימונים שער האותיות פ"ג: 'א' רומז לכתר עליון שנקרא אל"ף והוא פל"א מלשון 'כי יפלא' (דברים י, ח) שהוא נעלם ונסתר מעין כל'. וע"ע לעיל פר' תולדות ד"ה ויאמר ה'. ח. עיין זוה"ק ח"ב ג. "אל תלחם את לחם רע עין ואל תתאיו למטעמותיו", אל

מעולם העליון הנקרא צפון^{יא}, ולכן 'הרוצה להחכים' שיתקיים בחכמתו, פרוש שיהיה חכמתו במדת 'דרום' כמו שהוא למעלה בעולם העליון עולם הדרום, ולא יקלקל בעולם הזה חכמתו הנתונה לו מעולם עליון, וכן העשירות שבא מצפון, 'יצפין' פרוש שיהיה עשירתו בעולם הזה ויעשה בה כמו שהיא נתונה לו מעולם העליון, שלא יקלקל עולם העליון בעשירותו:

וזהו 'קח צנצנת אחת', פרוש כי באמת למה נקרא שמו 'מן', כי לא ידעו מה הוא^{יב}, שהוא רוחניות עליון יורד מן השמים^{יג}, וגם עתה היום הזה, יורד מן השמים לכל אחד ואחד מזוגו כאמור על ידי התלבשות השכינה באיזה סבה מן הסבות, רק שבדור המדבר ירד מן השמים בלי שום התלבשות באיזה סבה, ועתה נתלבש לפי הסבה. וזהו 'קח צנצנת אחת' רצה לומר כלי, יתן שמה מלא העמר מן שיתלבש בתוכו בחינת

צנצנת המן היתה לסימן לדורות שהפריסה הוא הלחם היורד מן השמים אלא שמתלבש באיזה סיבה

'מן' שהוא לחם מן השמים, שיתלבש בכלי על ידי סבה מן הסבות, וזהו 'למען יראו את הלחם אשר האכלתי אתכם במדבר', שידעו שהייתי נותן במדבר בלי שום התלבשות והתכסות איזה סבה, לכן גם עתה שנתלבש ונתכסה באיזה סבה מן הסבות ידעו ויבינו כי זהו הלחם בעצמו שיורד מן השמים, והבין:

ויאמר אם שמוע תשמעו. ודרשו רבותינו ז"ל (ברכות מ.) 'אם שמוע בישן תשמע בחדש'. הנה כששומע דברי תורה, עושה רשם במחו האותיות שיצאו מפי המדבר, ואף שאחר כך מסתלק ממנו, מכל מקום נשאר רשם במחו ועל ידי זה יוכל לקבל דבר חדש. וההסתלקות של הראשון גורם שיוכל לקבל שנית, כמשל כלי שמלאוהו ורוצה למלאותו שנית צריך להתרוקן תחלה, וכן הדבר הזה^{יד}. אף הרשימו שנשאר

אותיות דברי תורה שאדם שומע עושים רושם במוחו ונשאר אף לאחר הסתלקות האור ועל ידי זה נעשה כלי לקבל אחר יותר

◆ **ציונים ומקורות** ◆

יא. עיין זוה"ק ח"א כו: 'גבורה דרועא שמאלא, ובההוא זימנא הרוצה להעשיר יצפין'. וע"ע רבינו בחיי שמות כה, כד: 'ועל דרך הקבלה, השולחן בור זהב רמו למידת הדין של מעלה, ולכן היה מונח בצפון שהוא השמאל, וכתוב (איוב לו, כב) 'מצפון זהב יאתה', וזהו 'הרוצה שיתעשר יצפין', יתכוין למידת הצפון היא הגבורה'. יב. ראה שמות טז, טו: 'ויראו בני ישראל ויאמרו איש אל אחיו מן הוא כי לא ידעו מה הוא'. יג. עיין זוה"ק ח"א קנו: וע"ע רמב"ן שמות טז, ו: 'ודע כי יש במן ענין גדול, רמוזהו רבותינו במסכת יומא (עה) "לחם אבירים אבל איש' (תהלים עה, כה) לחם שמלאכי השרת אוכלין וכו', שקיום מלאכי השרת בזיו השכינה וכו', והמן הוא מתולדת האור העליון שנתגשם

ברצון בוראו יתברך, ונמצא שאנשי המן ומלאכי השרת ניזונין מדבר אחד'. יד. 'ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצוותיו ושמרת כל חוקיו כל המחלה אשר שמתני במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך'. טו. ע"ע לעיל פר' ויצא ד"ה הנה נודע: 'נודע כי מה שהצדיק העובד השי"ת ב"ה על ידי החיות והמוחין שנותנים לו מלמעלה כי כל חד לפום שיעוריה שיוכל להשיג מציאות האל יתברך כך מתצמצם כביכול אלהותו יתברך אצלו, ואח"כ כשהולך בזה המדרגה זמן מה מסתלקין מן הצדיק בחינת אלהות שנתצמצם אצלו בכדי שיתחזק את עצמו לבוא אל מדרגה יותר גדולה, כי כל זמן שהוא במדרגה הזאת אינו יכול לבוא למדרגה יותר גדולה מאחר

ספר
זאת
זכרון

'עצם השמים' (שמות כד, י). 'וכלי זכוכית' שרוצים לקבל תענוגי עולם הזה, 'טמאים', שמוזקף. 'פשוטיהם טהורים', 'ומקבליהם' נשברו' משברים את תאונתם, 'טהרו'ט:

פרשת בשלח

'את העם' מכל שפלות, 'ולא נחם אלקים', אינו מדריו אותם על ידי מדת הדין, 'דרך ארץ פלשתים', כי משם אחיזתם פידועי, 'כי קרוב הוא', שלא יחזרו לסורם אם משליכין פחד עליהם, 'כי אמר אלקים' לאידך גיסא 'פן ינחם העם כו' וישבו מצרימה, 'כי יאמרו טוב לי אז מעתה, כי אם ויסב אלקים את העם', כי במדת הדין הגן עליהם סביב מאיביהם, שמשליך פחדו על שונאיו:

לְפָרֹשֶׁת בְּשַׁלַּח. וַיְהִי בַשַּׁלַּח פְּרַעֲהַ כּו' (שמות יג, יז). דְּהַנְּהָה הַצַּדִּיק נִקְרָא 'פְּרַעֲהַ' כֵּן יֵשׁ לוֹמַר כְּמוֹ שֶׁשִּׁמְעֵתִי מִמּוֹרֵי, יֵשׁ לְפָרֵשׁ מְשׁוּם שֶׁמְגַלֶּה חֲסָדִים הַמְּכַסִּים, לְשׁוֹן 'פְּרַעֲי' הוּא' (שם לב, כה), וְהַנְּהָה כְּמָה פְּנִים בְּתוֹרָה, כֵּן הִרְשָׁע נְמִי יֵשׁ לוֹמַר שֶׁנִּקְרָא 'פְּרַעֲהַ', שְׂרוּצָה לְפָרַעַ עֲצַת ה' לְבַטֵּל מְרֻצוֹן הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא, מְלִשׁוֹן 'וַתִּפְרָעוּ כָּל עֲצַתִּי' (משלי א, כה):¹

וַיֵּשׁ לְפָרֹשֶׁת, וַיְהִי בַשַּׁלַּח פְּרַעֲהַ כֵּד מְשַׁלְּחִים אֶת הִרְשָׁע, מֵאֵת הָעַם, וּלְלִשׁוֹן רֵאשׁוֹן 'בְּשַׁלַּח' לְשׁוֹן הַמְּשַׁכָּה, כְּמוֹ עוֹרוֹת נִקְרָאִים 'שְׁלַחִין' עַל שֶׁמְפָשִׁיטִין וּמוֹשְׁכִין אוֹתָם מִן הַבֶּשֶׂר, כְּשֶׁמוֹצִיא הַצַּדִּיק

גם צדיק וגם רשע נקראים 'פרעה', צדיק ע"ש שמגלה החסדים ורשע ע"ש שרוצה לבטל רצון הבורא

כשהצדיק מוציא את העם משפלות אינו מדרים במידת הדין כדי שלא יחזרו לסורם

זהו הים גדול ורחב ימים רובו לשפע ים החכמה

עוֹד יֵשׁ לְפָרֹשֶׁת הַפְּסוּק (שמות יג, יח) **וַיִּפֹּב אֱלֹקִים אֶת הָעַם כּו'.** דְּהַנְּהָה כְּתִיב (קהלת א, ז) 'כָּל הַנְּחָלִים הַלְּכִים אֶל הַיָּם'

ציונים ומקורות

ויסב אלהים את העם דרך המדבר ים סוף וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים. ב. עיין נועם אלימלך פר' מקץ ד"ה או יאמר ויהי מקץ שנתיים ימים כו'. וע"ע שם ד"ה וזהו ויהי מקץ: 'ופרעה חולם' (בראשית מא, א), 'פרעה' לשון גילוי, כמו 'ופרע ראש האשה' (במדבר ה, יח), דהיינו שנתגלה לו השגה עליונה שיוכל להשיג השגות גדולות ועולמות עליונים. ג. ע"פ דפ"ר, ובדפוס פיעטרקוב 'פרועה'. ד. עיין רש"י שם: 'ותפרעו', ותבטלו'. ה. עיין שבת מט: ו. עיין פירוש הרמ"ז על זוה"ק ח"א קסו. 'בפרט בין פלשתים שהם מן הדינים הקשים, כי 'פלשתים' בגי' ' פעמים אלהים'. ז. ויסב אלהים את העם דרך המדבר ים סוף וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים. ויקח משה את

לט. ועיין לעיל ד"ה על פסוק שומר כל עצמותיו כו': 'איתא (ע"ז עה) כלי זכוכית וכלי מתכות צריכים טבילה, משא"כ כלי חרס רק שבירתן זו טהרתן. דהנה 'כלי זכוכית' נקרא הצדיקים המזככים את גופם, כי גוף הוא כלי, וכלי מתכות' הם צדיקים שע"י תפילתן עוזר להם השי"ת שיהיו צדיקים הגם שאינם מזוככים, וזה 'מתכות', שמריקים עליהם שפע מן השמים לעוזרם ולסעדם מאוד, ג"כ מועיל להם טבילה במקוה. משא"כ 'כלי חרס' אינו מועיל להם זה, כי אם 'שבירתם' שמשברים את חומרם הוא 'טהרתם'.

א. 'ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא כי אמר אלהים פן ינחם העם בראותם מלחמה וישבו מצרימה.

כו"ח, דְּהִנֵּה יֵשׁ יָם הַחֲכָמָה^ט, וְכֵן שִׁמְעֵתִי לְפָרֵשׁ הַפְּסוּק (תהלים קד, כה) 'זֶה הֵימָּ גְדוֹל כּוֹ וְרַחֵב יָדָיִם', יֵשׁ לְפָרֵשׁ שֵׁם שֶׁל הַשְּׁפָעָה נִקְרָא 'יָד', כְּמוֹ שְׁנוֹתָנִים בְּיָד, וְעֵינַי בְּשִׁשְׁ"ה מְעֵין זָה"י וּבְשִׁעַר אֹזְרָה"ב מֵה נִקְרָא יָד לְמַעְלָה. 'שֵׁם רִמְשׁ וְאֵינָן מְסַפְּרֵי פְרוּשׁ שֵׁם יֵשׁ מְלֶאכִים כְּמֵה מֵינִים לְאֵינָן מְסַפְּרֵי, אֹפְנִים וְחֵיּוֹת קְטָנוֹת עִם גְּדוּלוֹת', 'שֵׁם אֲנִיּוֹת יְהִלְכוּן פְרוּשׁ מִי שִׁמְצָטְעַר עַל עֲוֹנוֹתָיו וְיֵשׁ לוֹ לֵב נִשְׁבָּר, לְשׁוֹן 'וְאֵנֹו וְאָבְלוֹ הַדִּיגִים' (ישעיה יט, ח) י, 'יְהִלְכוּן עַל יְדֵי הַחֲכָמָה הוֹלְכִים מִחִיל אֶל חִיל, 'לוֹיִתָן' הוּא הַצְדִּיק הַדְּבֹק בְּהַבּוֹרָא בְרוּךְ הוּא"^י, זֶה יִצְרַת לְשַׁחַק בּוֹ שֶׁהוּא מְשַׁמַּח אֶת הַבּוֹרָא בְרוּךְ הוּא:

וְכֵן בְּדִרְךָ הִזָּה יֵשׁ לְפָרֵשׁ כְּאֵן, דְּהִנֵּה מְשַׁל בְּאָדָם שְׂרוּצָה לְיִשְׂרָאֵל מְדוּתָיו לְתַקֵּן מַעֲשָׂיו לְהֵיּוֹת דְּבֹק בְּהַבּוֹרָא בְרוּךְ הוּא, הִנֵּה הַרְצוֹן שֶׁלוֹ לְהַתְנַהֵּג כְּרָצוֹן הַבּוֹרָא בְרוּךְ הוּא וְלְהַתְדַבֵּק בּוֹ, בְּאוֹתוֹ רָצוֹן יֵשׁ שְׂרָשׁ כָּל הַמַּדּוֹת טוֹבוֹת שִׁתְּנַהֵּג אַחַר כֶּף, וְהָאֵיף שֶׁהוּא רוּצָה בָּא לוֹ כֵּן שִׁפַּע מֵהַבּוֹרָא בְרוּךְ הוּא וְכַרְוּךָ שְׁמוֹ, וְאַחַר כֶּף בָּא הַשְּׁפָע לְחֲכָמָה שְׂבָאָדָם, וְעַדִּין אֵינָן נִגְלָה הַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים וְהַמַּדּוֹת טוֹבוֹת, וּמִכֵּן בְּחֻקְמָתוֹ וְיִדְוַע הָאֵיף לְהַתְנַהֵּג:

וְהִנֵּה יֵשׁ מְגִדָּל פּוֹרַח בְּאֹוִיר שֶׁהִיָּה דוֹרֵשׁ שֶׁלֵּשׁ מְאוֹת הֶלְכוֹת^ט, אוֹ שְׁלֶשֶׁת אֲלָפִים הֶלְכוֹת, הִיָּה נִרְאָה לִי עַל יְדֵי הַחֲכָמָה עֲלִיּוֹנָה, וְנִרְאָה לִי שֶׁכֵּן שִׁמְעֵתִי אוֹ

כשרוצה ליישר מידותיו יש ברצונו זה שורש כל המידות טובות שיתגלו אח"כ

'מגדל הפורח באויר' הוא אות 'למ"ד' הרובנו על ג' בחינת ה"כ"ד שהם אחדות אחד

◆ ציונים ומקורות ◆

אורה בהקדמה ד"ה כלל גדול: 'כל אותם העניינים שאנו קורים בתורה, כגון יד ורגל אוזן ועין ושאר כל כיוצא בהם מה הוא, דע והאמן כי כל אותם העניינים אף על פי שהם מורים ומעידים על גדולתו ואמיתתו, אין כל בריה יכולה לדעת ולהתבונן מהות אותו הדבר הנקרא יד ורגל ואוזן וכיוצא בהם, ואם אנו עשויים בצלם ודמות, אל יעלה בדעתך כי עין בצורת עין ממש או יד בצורת יד ממש, אבל הוא עניינים פנימיים ופנימיים לפנימיים באמיתת מציאות ה' יתברך, אשר מהם המקור והשפע יוצא לכל הנמצאים בגזירת השם יתברך'. יג. 'ואנו הדיגים ואבלו כל משליכי ביאור חכה ופרשי מכמורת על פני מים אמללו'. וברש"י: 'ואנו', לשון 'אוני ואבל'. יד. 'זוה"ק ח"ג נח. 'לויתן זה יצרת לשחק בו' (תהלים קד, כו) דא צדיק. 'וע"ע תיקו"ז מג: וראה נועם אלימלך פר' דברים ד"ה וזהו שסיפר: 'לויתן' נקרא הצדיק שמתחבר ומתדבק עם הקב"ה לשון (בראשית כט, לד) 'הפעם ילווה אישיו' כו. 'וע"ע שם פר' ראה ד"ה השמר לך פן תעזוב את הלוי. טו. עיין חגיגה טו: "איה סופר את המגדלים' (ישעיה לג, יח) שהיו שונין שלוש מאות הלכות במגדל הפורח באויר, ואמר

עצמות יוסף עמו כי השבע השביע את בני ישראל לאמר פקוד פקוד יפקוד אלהים אתכם והעליתם את עצמותי מזה אתכם'. ח. 'כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת'. ט. עיין פרדס רימונים שער ערכי הכינויים פ"ד ערך דמעות: 'ים החכמה פי' נקראת בינה כנודע וכו', ונקראת ים החכמה בהיותה מתייחדת עם החכמה, והחכמה משפעת בה רחמים גדולים'. י. 'זה הים גדול ורחב ידים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות. שם אניות יהלכון לויתן זה יצרת לשחק בו'. יא. עיין שם תולדות אדם בית אחרון אות קמט: 'כח היד של אדם הנקרא 'יד', אין שמו העצם 'יד', רק הוא מושאל. וכן 'עין' המורה על כח ראות העין, וכן 'אוזן' המורה על כח שמיעת האוזן, כל השמות כולם הם מושאלים, כי יד תחת יד, עין תחת עין, רגל תחת רגל, וכן כולם. רצוני לומר, הלשון הוא קודש, כלומר, נקרא יד למעלה במקום קודש. ואחר כך בהשתלשלות כל העולמות מענין לענין ומענין לענין, רבבות מדרגות בכל מדרגה נקרא 'יד', אמנם בהשאלה. ויד זו תחת יד זו, וזו תחת זו, עד מקור הקדושה שהוא יד בעצם'. יב. עיין שערי

רְאִיתִי שֶׁהוּא עַל אוֹת לְמִ"ד^ט, עַל כֵּן נִרְאָה לִי כֵן, כִּי הַלְמָ"ד מְרַמֵּז עַל חֲכָמָה בִּינָה דַעַת^י, כִּי בַלְמָ"ד יֵשׁ שְׁלֹשָׁה מִדּוֹת, לוֹמֵד הוּא הַחֲכָמָה הַמְקַבֵּל מִלְמַעְלָה הַיְמָנָה, פְּיֻדוּעִי^י שְׁחֲכָמָה הוּא שְׁמַקְבֵּל מִרְבוֹ, וּמְלַמֵּד הוּא הַבִּינָה שְׁמַקְבֵּל מִהַחֲכָמָה, שְׁמַבִּינֵן בְּחֲכָמָתוֹ, וְיֻדְעַ הוּא הַלְמוּד, וְעַל כֵּן יֵשׁ בַלְמָ"ד שְׁלֹשָׁה וָיֶין, שְׁלֹשָׁה הַמְשֻׁכּוֹת, וְהֵם אוֹת אַחַת, כִּי הַכֹּל הוּא אֲחָדוֹת:

בִּרְצוֹן הוּא הַשּׁוֹרֵשׁ, וּבְחֲכָמָה עֵדִיין הַדְּבָרִים כְּבִלְלוֹת, וְכִשְׁבָּא לְבַחֲיוֹת 'בִּינָה' שֶׁהוּא 'יָם הַחֲכָמָה' כִּתְּנָלִים הַדְּבָרִים יוֹתֵר

הוּא אֲחָדוֹת גָּמוּר, כּוֹלֵל הַכֹּל בְּאֲחָדוֹת שְׁרוּצָה לְהַתְּנַהֵג כְּרֻצוֹן הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא. כִּי אִם בְּחֲכָמָה מִבִּינֵן יוֹתֵר בְּכָמָה עֲנִינִים צְרִיף לְהַתְּנַהֵג כְּרֻאוֹי, וְהַחֲכָמָה הוּא נְמִי עֲדִינֵן כְּלָלִיּוֹת. וּבִבְיָנָה שְׁמַבִּינֵן מְגַלָּה יוֹתֵר בְּמָה שְׁצָרִיף לוֹ לְהַתְּנַהֵג, אִף עֲדִינֵן הוּא בְּמַחְשָׁבָה לְבָד, וְהוּא יָם הַחֲכָמָה:

וְיֵשׁ עוֹד לְמִטָּה יָם אֲחָד, נִקְרָא יָם סוּף^כ, כִּי אַחֵר כֶּף מִתְּנַהֵג בְּמִדּוֹת טוֹבוֹת, וְגוֹמֵל חֶסֶד לְאֲשֶׁר רְאוּיָם לְזַהֵר כְּרֻצוֹן הַבּוֹרָא בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹ שֶׁהֵבִינֵן בְּחֲכָמָתוֹ, וְכוּעֵס עַל אֲשֶׁר צְרִיכִים לְזַהֵר, וּמְרַחֵם עַל אֲשֶׁר רְאוּיָם, וּמְנַצֵּחַ לְצְרִיכִים לְזַהֵר, וּמוֹדָה עַל הָאֲמָת כְּרֻאוֹי, וּמְשַׁפֵּיעַ לְאֲשֶׁר צְרִיכִים לְכַף, וְעוֹשֶׂה מַעֲשִׂים טוֹבִים, וְכֵן בְּדַבּוּר כְּרֻאוֹי לוֹ מְדַבֵּר דְּבָרִים כְּרֻאוֹי כְּנָ"ל בְּמַעֲשִׂים, כִּי הַכֹּל

כִּשְׁמַתְקוֹן מִיִּדְוֵתוֹי וּמְעִשֵׂיוֹ מִתְּנַלָּה בְּדִבּוּר וְעִשְׂיָה הַרְצוֹן שֶׁהוּא שׁוֹרֵשׁ הַמִּדּוֹת טוֹבוֹת

◆ צִיּוּנִים וּמִקּוּרוֹת ◆

רְבִי אַמִּי תֵּלֵת מֵאָה בְּעֵי בְּעוֹ דוּאָג וְאַחִיתוּפֵל בְּמַגְדֵּל הַפּוֹרַח בְּאוּרִי. טז. עֵיין רש"י חֲגִיגָה שֶׁם ד"ה בְּמַגְדֵּל, וְע"ע שְׁלַח ק' פ' לך לך תורה אור: 'ול' הוא סוד מגדל הפורח באויר, שהוא סוד הבינה עולם הבא כנודע, ועל המגדל הזה נאמר (משלי יח, י) 'מגדל עוז שם ה' בו ירוץ צדיק ונשגב'. וְע"ע מַחֲשָׁבוֹת חֲרוֹץ אוֹת יב: 'וידוע דל' נקרא מגדל הפורח באויר בסנהדרין (קו) ללישנא קמא דרש"י שם מפי השמועה, ובערוך ערך מגדל יעוין שם, וכן הוא בזוהר יתרו (צא). עיין שם, ובזוהר חדש שיר השירים (ז). ד"ה ובספרא 'וכו'. יז. עיין לעיל פ' שלח (א) ד"ה וידוע: 'יש מגדל הפורח באויר, זה הוא פי', הַלְמָ"ד נִקְרָא כֵן, כִּי לְמָ"ד הוּא שְׁלוּשָׁה וָיֶין, הוּא חֲכָמָה בִּינָה וְדַעַת הַנְּמַשְׁכִּים לְמַטָּה לְהַמְחַכְיִים הַרוּצִים לְהַחֲכִים, כְּמוֹ שֶׁשִּׁמְעֵתִי פִי מִזֶּהֱרַב הַמְגִיד מִרְאוּנָא ז"ל 'הֵב חֲכָמָתָא לְחַכְיִמִּין' (דְּנִיאל ב, כא) פִי הַרוּצָה לְהַחֲכִים וְעוֹסְקִים לְשִׁמְדָה, וְהֵנָּה מִי שְׁפוּרֵשׁ עֲצָמוֹ מִגְּשָׁמִיּוֹת וְחוּשָׁב בְּדַבִּיקוֹת הַבוּרָא בִּירָאֵת הַבּוּב"ה וְאַחֲבָתוֹ, בִּא שֶׁנִּשְׁפַּע לוֹ חֲכָמָה בִּינָה וְדַעַת מֵה', זֶה הוּא 'מַגְדֵּל הַפּוֹרַח בְּאוּרִי' שֶׁהוּא בְּהַתְּפַשְׁטוֹת הַגְּשָׁמִיּוֹת, פּוֹרַח אֵלָיו הַמַּגְדֵּל

שֶׁהוּא חֲכָמָה בִּינָה וְדַעַת. וְהֵם אַחַד, כִּי חֲכָמָה הוּא שְׁכַל וְגַם בִּינָה כֵן וְגַם דַּעַת. כִּי הֵנָּה חֲכָמָה הוּא כְּלָלִית, וּמִמֶּנָּה נִמְשָׁךְ הַבִּינָה, לְמָה שְׁצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מִתְּבוּנָה ע"י חֲכָמָה שְׁבוּ וְיֻדְעַ הַאֵיךְ לַעֲשׂוֹת. וְהֵנָּה הַבִּינָה הוּא מְקַבֵּל מִהַחֲכָמָה, וְכִשְׁמַתְבוּנָה בְּחֲכָמָתוֹ מוֹלִיד דַּעַת הַאֵיךְ לְהַתְּנַהֵג בְּמָה שֶׁהוּא רוּצָה, וְכִיּוֹן שֶׁהוּא דַבֵּר אַחַד, נִמְשָׁךְ מִזֶּה צְרוּצוֹן שְׁרוּצָה לְהַתְּנַהֵג. מִזֶּה בִּא נִכְלָל בְּאוֹת אוֹת אַחַת, וְהוּא לְמָ"ד, כִּי חֲכָמָה 'אֵאלֶפֶךָ חֲכָמָה' (אֵיּוֹב ל, ג), וְכֵן בִּינָה 'אֵלּוֹף בִּינָה' כְּדֵאִיתָא בְּשַׁבַּת (קד). בְּפִירוּשׁ הַדְּרָדְקִי, הוּא לְשׁוֹן 'לְמַד', וְכֵן דַּעַת הַלּוֹמֵד יוֹדֵעַ. יח. עֵיין רש"י מְשַׁלֵּי טז, כֵּא: "לְחַכְּמָה לֵב יִקְרָא נְבוּן", שֶׁלְמַד חֲכָמָה מִרְבוֹ. 'יִקְרָא נְבוּן', סוּפוֹ שִׁיחִיָּה נְבוּן בְּדַבְרִים מְפּוֹלְפֵל בְּחֲכָמָתוֹ וְיִקְרָאוּ אוֹתוֹ נְבוּן. יט. עֵיין שְׁפַע טל אַגְרַת הַטַּעֲמִים שֶׁעַר שְׁשִׁי: "יָם" נִקְרָאֵת כְּשֶׁמְקַבֵּלֵת מִיָּם הַעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא הַמִּידָה הַנִּקְרָאֵת 'בִּינָה' וְנִקְרָאֵת 'מִי' כְּנִגְדַת חֲמִשִּׁים שְׁעָרֵי בִּינָה. וְעֵיין קְהִילַת יַעֲקֹב עֵרַךְ כּוֹס מֵלֵא. כ. עֵיין לְעִיל ד"ה עוֹד יֵשׁ לְפָרֵשׁ הַפְּסוּק. כא. עֵיין זוֹהַר ק"ח ג' רנ"ה. 'זְמַלְכוֹת יָם סוּף, סוּף דְּכָל יָמִים'. וְע"ע שֶׁם רנ"ו: 'אֵיחֵי סוּף מַעֲשֵׂר סְפִירָאן, יָם סוּף, שְׁלִימוֹ דְּעִילָאִין וְתַתְּאִין.

ספר
זְכוּרֹן
זאת

פְּרִשְׁת בְּשֵׁלַח

הַנִּזְהָר יֵשׁ לֹמֵר, הַצַּדִּיק נִקְרָא פְּרַעֲהָ, עַל שֶׁהוּא מְגַלֶּה כְבוֹד שְׁמַיִם בְּתַפְלָתוֹ, שְׁפוּעֵל נְסִיִּים נְגָלִים, לְשׁוֹן 'פְּרַע הוּא' כּו' (שמות לב, כה)¹, וְהַנִּזְהָר הַצַּדִּיק מִחֲזִיר לְמוֹטָב אֶת הָעוֹלָם וּמְקַרְבֵּם לוֹ יִתְבַּרְךָ, וְזֶה יֵשׁ לְפָרֵשׁ יְיָהִי בְשֵׁלַח פְּרַעֲהָ אֶת הָעַם' (שם יג, יז)², וְלֹא נִהְגָּם בְּמִדַּת הַדִּין, וְזֶה יְלֹא נַחֵם אֱלֹקִים' כְּמוֹ בְּאֱלֹקִים³, רַק הָאִיף מְנַהֲיגִים, 'דְּרָךְ אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים', לְשׁוֹן 'מְבוּי מִפְּלִשׁ'⁴ לְהֵם דְּרָךְ הָאֶרֶצִּיּוֹת לְהִיּוֹת לְהֵם כָּל טוֹב, 'כִּי קָרוֹב הוּא' דְּרָךְ זֶה לְהִיּוֹתָם טוֹב לֵה' יִתְבַּרְךָ, 'כִּי אָמַר

הַצַּדִּיק מְקַרְבֵּ הָעוֹלָם לְהַשְׁתִּיחַ עַיִן שׁוֹמֵשׁפִּיעַ לְהֵם כֹּל טוֹב וְאֵינוֹ מְנַהֵגִים בְּמִדַּת הַדִּין כִּי עַיִן יְהוָה לְהֵם נְסִיּוֹן וְתַלְחֵמָה מְהִיעֵהוֹר

אֱלֹקִים פֶּן יִנַּחֵם הָעַם' פְּרוּשׁ (אם) שְׁמָא אִם יִנַּחֵם הָעַם בְּמִדַּת הַדִּין 'בְּרֵאֲתָם מִלְחָמָה' הוּא הַנְּסִיּוֹן מִלְחָמַת הַיָּצָר הָרַע, 'וְשָׁבוּ מִצְרַיִמָּה':

וְזֶה עוֹשֶׂה בְּמִדַּת הַדִּין, מִשֵּׁם מִמְּשִׁיךְ פְּרִנְסָה וְעֹשֶׂר לְהָעוֹלָם, כִּי 'שִׁלְחָן בְּצַפּוֹן' (כ"ב כה:)⁵ וְ'מִצְפּוֹן זָהָב יֵאֲתָה' (איוב לו, כב)⁶, וְזֶה יְנַסֵּב אֱלֹקִים אֶת הָעַם לְשׁוֹן הַסִּבָּה כְּדֵאִיתָא בְּבַעַל הַטּוֹרִיִּים⁷:

'דְּרָךְ הַמְדַבֵּר יֵם סוּף', פְּרִשְׁנוּ בַּסִּפְרָא הַרְאִישׁוֹן⁸ נִרְאָה לִי אֵיתָא קָאִי עַל הַמְזוּל שְׁתַּלְוִיִּים בַּהּ בְּנֵי חַיִּי וּמְזוּנֵי וְלֹא

הַצַּדִּיק מְשִׁיךְ מִמִּדַּת הַדִּין פְּרִנְסָה וְעֹשֶׂר לְבְנֵי

הַמְדַבֵּר רֹמְזוֹ לְמִזְל שִׁכּוּלִים לְהַמְשִׁיךְ מוֹשֵׁם בְּנֵי חַיִּי וּמְזוּנֵי עַיִן צַדִּיקָה וְתַפִּילָה

צִיּוּנִים וּמְקוּרוֹת

אלהים פן ינחם העם בראותם מלחמה ושוב מצרימה. ד. עיין זוה"ק ח"ג לט: 'כל אתר דדינא אלהים איקרי'. ה. שבת קטז: וע"ע שם קיז. ו. 'הרוצה שיחכים ידריס, ושיעשיר יצפין, וסימנך שולחן בצפון ומנורה בדרום'. ז. עיין תיקון² קו: 'גבורה בצפון ותמן עותרא, הדא הוא דכתיב 'מצפון זהב יאתה'. וע"ע ילקוט ראובני ערך גשמים אות ט: 'ספירה גבורה, כל הדינים מגבורה נשפעים ממנה וכו' ומן המידה הזאת נשפע העושר וכו', ועיקר המזון נשפע מן המידה הזאת, והעד 'שולחן בצפון'. ח. 'ויסב אלהים את העם דרך המדבר', שערך להם שולחן והסיבן לאכול, אין 'ויסב' אלא הסיבה, כמה דאת אמר (תהלים עח, יט) 'היובל אל לערוך שולחן במדבר'. ט. עיין שם בפר' שלח (ב) ד"ה וזה קאי: "ישם מדבר לאגם מים" (תהלים קו, לה) הוא המזל הנקרא 'מדבר' הפקר כי גם [אם] אין האדם כדאי בזכותו יכול להמשיך אליו ממזל בתפילה ובהכנעה, כמו ששמעתי מהרב הגדול המגיד מראוונא ז"ל על 'אין מזל לישראל' (שבת קנז) אם משים עצמו כ'אין' יכול להמשיך מזל

הנער באשר הוא שם'. וברש"י: 'ומצינו בבר"ר (נג, יד), אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה, ריבוננו של עולם, מי שעתידין בניו להמית את בניך אתה מעלה לו באר וכו', אמר להם, השעה צדיק הוא או רשע, אמרו לו צדיק, אמר להם 'באשר הוא שם' איני דן את העולם אלא בשעתו'. א. עיין זאת זכרון פר' בשלח ד"ה לפרשת: 'ויהי בשלח פרעה כו', דהנה הצדיק נקרא פרעה כן יש לומר כמו ששמעתי ממורי, יש לפרש משום שמגלה חסדים המכוסים לשון 'פרוע הוא'. וע"ע דברי אמת פר' בשלח ד"ה לריש: 'הצדיק נקרא 'פרעה' שמגלה כבוד שמים, וכן שמעתי מרבי ז"ל שצדיק נקרא 'פרעה' ואיני זוכר טעמו, כי כמה פנים בתורה. וע"ע נועם אלימלך פר' מקץ ד"ה וזהו ויהי מקץ: 'ופרעה חולם' (בראשית מא, א), 'פרעה' לשון גילוי, כמו 'פרע ראש האשה' (במדבר ה, יח), דהיינו שנתגלה לו השגה עליונה שיוכל להשיג השגות גדולות ועולמות עליונים'. ב. 'כי פרוע הוא כי פרעה אהרן'. וברש"י: 'פרוע' מגולה'. ג. 'ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא כי אמר

בְּזִכְרֹתָא, כִּי הִגַּם שְׂאֵינוּ כְּדָא לְנֶס יְכוּלִים לְהַמְשִׁיךְ לוֹ מִהַמְזֵל דְּבָרִים הֲלָלוּ בְּעֵינַיִם מְסֻגְלִים בְּזִכְרוֹת צְדָקָה, וְכֵן נִמְי רַק בְּתַפְּלָה:

וַיִּם סוּף נִקְרָא הַדְּבֹר, שְׁפָל רְצוֹנוּ בְּא לְדְבֹר פֶּה וּמַעֲשָׂיו, וְהַכֹּל אֶחָד, כִּי גַם הַדְּבֹר נִקְרָא מַעֲשֵׂה כְּמוֹ שְׂאֵמְרוּ רְבוּתָנוּ וְ"ל (סנהדרין סה). 'עֲקִימַת שְׁפָתָיו הָיָה מַעֲשֵׂה, וְכֵן שְׁמַעְתִּי מִהֶרֶב הַמַּיִד מְרִאֲוֹנָא רַבִּי בְּעַר וְ"ל כִּי בְּמִלְךְ הַדְּבֹר שְׁלוֹ הָיָה מַעֲשֵׂה, כִּי הוּא אֵינוּ עוֹשֶׂה בְּיָדָם רַק מְצַוֶּה וְנַעֲשֶׂה בְּנֵן. וְהִנֵּה ה' מוֹצֵאת הַפֶּה"א, וְכָל דְּבָר שֶׁבְּקִדְשָׁה אֵינוּ

ים סוף' רומז לעולם הדיבור והמעשה שהוא סוף המדרגות ושם מתפשטים הרצון וכל המידות

פְּחוֹת מַעֲשֵׂהָ"ב, ה' פְּעָמִים יו"ד גִּימְטְרִיא 'ים, 'סוף' לְשׁוֹן סוּף, כִּי הַדְּבֹר הוּא סוּף הַמְּדְרָגוֹת, שְׁפָל הַנְּחָלִים הַלְכִים אֶל הַיָּם' (קהלת א, ז), כָּל הַמִּדּוֹת הַטּוֹב וְהַתְּפִשְׁטוֹת הַרְצוֹן הַטּוֹב לְהַטִּיב"י:

וַיֵּשׁ עוֹד יָם הַחֲכָמָה"י, יָם שֶׁל שְׁלֵמָה, הוּא הַבִּינָה בְּמַחְשָׁבָה, כִּי מֵה שְׁעָלָה בְּרְצוֹנוֹ לְהַתְּנַהֵג מִבִּין בְּחֲכָמָתוֹ וּמַחְשָׁב בְּנֵן, וְהַמְחָשָׁבָה גַם בֵּן הוּא בְּאוֹתִיּוֹת רוֹחַנִיּוֹת מְאֹד, בֵּן רְאִיתִי מִהֶרֶב הַיָּם עַל פֶּם מְמַלֵּל רְבִרְבָן' (דניאל ז, ח) אוֹתִיּוֹת גְּדוּלוֹת"י, כִּי רוֹחַנִיּוֹת גְּדוּל יוֹתֵר הַרְבֵּה מְאֹד מְאִין רוֹחַנִיּוֹת כָּל כְּפִי"י, עַל בֵּן נִקְרָא

ים של שלמה היא הבינה כמחשבה וכללים שם בחזית הרצון וחב"ד

◆ ציונים ומקורות ◆

צריכים לכך, ועושה מעשים טובים, וכן בדיבור כראוי לו מדבר דברים כראוי כנ"ל במעשים, כי הכל אחדות, כמו ששמעתי מהרב המגיד מראוונא זלה"ה שבהמלך דיבור הוא מעשה, כי מה שמדבר נעשה כן, ובהדיבור נתגלה שורש מידותיו הטובים, כמו שרוצה להתנהג כן מתנהג ומדבר וכו', וכן עושה כמידותיו הטובים, וזה העשיה והדיבור נקרא 'ים סוף', לשון סוף המדרגות והמידות'. יד. עיין פרדס רימונים שער ערכי הכינויים פ"ד ערך דמועות: 'ים החכמה פי' נקראת בינה כנודע'. טו. עיין זוה"ק ח"ב קלב: עץ חיים שער שנת"א פ"ג, וע"ע עמק המלך שער קרית ארבע פרק קמד: 'לכן היא נקרא, 'פום ממלל רברבן', כי מבינה אתון רברבן'. טז. וע"ע זאת זכרון פר' אמור ד"ה וגם: 'הבינה היא מחשבה, כי חכמה היא נעלמה וכלליות, כי אם בבינה נתגלה החכמה, שמבין ע"י מה שהוא חכם, וחכמה היא למעלה ממחשבה, נקרא מחשבה נעלמה, ובשביל שהיא מחשבה שחושב ומבין האיך להתנהג, ובמחשבה יש ג"כ אותיות שחושב אותם, ויש באותיות ה' מוצאות, והם אותיות גדולות, כי כל רוחניות הוא גדול יותר מגשמיות כידוע, וע"כ נקראת 'פום ממלל רברבן', ו'פום' נקרא סוף הבינה, שבא ממנה התגלות המידות הטובות, וזה 'פום'.

לישראל וכו', ובשביל שגם בלא זכות יכול להיות משם, וזה 'לא בזכותא תליא מילתא' על כן נקרא 'מדבר'. וזה 'ישם מדבר לאגם מים' יכול להמשיך משם רב חסד'. וע"ע שם פר' עקב (ב) ד"ה ועוד טעם, פר' חוקת (ג) ד"ה ראש הפסגה. י. מו"ק כח. 'אמר רבא, חיי בני ומזוני לא בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא'. יא. ספר יצירה פ"ב מ"ג, וע"ע זוה"ק ח"ג רכז: 'חמישא תיקונין דפומא כולהו פתיחן בלא סירכא בחמש תיקונין, דאינון אחאה"ע בגרון, בומ"ף בשפון, גיב"ק בחיך, דטלנ"ת בלישנא, זסר"ץ בשיניים'. יב. עיין ברכות כא: וראה זוה"ק ח"א כד. וע"ע תיקו"ז פד. 'לית ספירה דלא אתכלילת בעשר, כל חדא בממשלה דיליה'. יג. ע"ע לעיל פר' שמות ד"ה והדיבורים וד"ה ולמה, וע"ע זאת זכרון פר' בשלח ד"ה והנה המחשבה: 'הנה המחשבה שאדם חושב ע"י חכמתו האיך ליישר מידותיו ועדיין לא באו המידות הטובות מכח אל הפועל נקראת 'ים עליון' ים החכמה וכו', ויש עוד למטה ים אחד נקרא 'ים סוף' כי אח"כ מתנהג במידות טובות, וגומל חסד לאשר ראויים לזה כרצון הבורא ב"ה כמו שהבין בחכמתו, וכועס על אשר צריכים לזה, ומרחם על אשר ראויים, ומנצח לצריכים לזה, ומודה על האמת כראוי, ומשפיע לאשר

יָם שֶׁל שְׁלֹמֹה, כִּי בַמַּחֲשָׁבָה הוּא אַחֲדוּת גְּמוּר וְשְׁלוֹם הַכֹּל, מֵה שְׁאִין כֵּן בְּדַבּוּר נִקְרָאִים הָאוֹתוֹת בְּפִרוּשׁ, וְעַל כֵּן הִיָּה 'שְׁלֹשִׁים אַמָּה', עַל שְׁחֻקָּמָה בִּינָה דַעַת הוּא אַחֲדוּת וְכֹל אֶחָד כְּלוּל מֵעֲשָׂרָה, וְעוֹד טַעַם 'וְרָחֵב עֲשָׂרָה' כִּי הַכֹּל אַחֲדוּת¹:

וַיֵּלֶךְ כֵּן יָם הַיָּם נִקְרָא יָם סוּף, מִמְּשִׁיךְ לְשֵׁם מִהַמְדָּבֵר הוּא הַמְזוּל שֶׁהוּא הַפְּקָרִי, גַּם שְׁבֻזְכוּת אֵינוֹ כְּדָאִי, עַל כֵּן נִקְרָא 'מְדַבֵּר'. 'וְחֻמְשִׁים' פְּרוּשׁ אִם הֵם מְזִינִים נִגְדַּ מְלַחֶמֶת הַיָּצָר הָרַע הַיָּסוּד שִׁישׁ לָהֶם כֹּל טוֹב, 'עָלוּ כִּנֵּי יִשְׂרָאֵל' כו':

כְּתִיב (עזרא ט, ט) **כִּי עֲבָדִים אֲנַחְנוּ וּבַעֲבָדְתֵנוּ לֹא עֲזָבָנוּ אֱלֹהֵינוּ כו'.** יֵשׁ לְפָרֵשׁ, דְּהֵנָּה כְּתִיב (מלאכי א, ו) **'אִם אָב אֲנִי אֵיךְ כְּבוֹדִי וְאִם אֲדוֹנִים אֲנִי אֵיךְ מוֹרָאִי.** כִּי הַעוֹבֵד מֵאֲהָבָה נִקְרָא כֵּן, שְׂמִיכְבֵּד אֶת אֲבִיו, כְּמוֹ שֶׁפָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵנוּ

הַדְּרִיךְ כּוֹמֵשׁ לְבִנְיָן כֹּל טוֹב מוֹחֲמוֹל לְבַחֲנִית הַדְּבִיבֹר

הַעֲבוּדָה מֵאֲהָבָה הִיא כְּכּוֹן הַמּוֹכֵב אֶת אֲבִיו וְיִרְאָה הִיא כְּבַחֲנִית עֵבֵד

וְיָלֵךְ (קִידוּשִׁין ל: כ) עַל שְׁכֻתוֹב בְּכָבוֹד אָב קוֹדֵם וּבְמוֹרָא אִם קוֹדֵם, כִּי אֵת אֲמוֹ מִכְּבֵּד יוֹתֵר כִּי מְשַׁדְּלָתוֹ² בְּדְבָרִים אוֹהֵב אוֹתָהּ יוֹתֵר כו'. הֵנָּה כְּבוֹד בָּא מֵאֲהָבָה, עַל כֵּן כְּתִיב 'אִם אָב אֲנִי' כו', וְכֵן יִרְאָה שִׁיף בְּעֵבֵד כְּמוֹ שְׁכֻתוֹב 'אִם אֲדוֹנִים אֲנִי אֵיךְ מוֹרָאִי':

וְזֶה יֵשׁ לְפָרֵשׁ, דְּהֵנָּה הָאֲדָם מְעוֹרֵר לְמַעְלָה בְּמַחֲשַׁבְתּוֹ הַטְּהוֹרָה, וְהֵנָּה בְּיִרְאָה הוּא רַחֲקוּת, כְּמִשְׁלַל מִי שְׂמִתִּירָא מֵאֲדָם מְאֹד נִשְׁמֵר מִמֶּנּוּ וְאֵינוֹ מֵרָאֵה עֲצָמוֹ לְפָנָיו, שְׂמֵעוֹרֵר לְמַעְלָה גַּם כֵּן רַחֲקוּת חֲלִילָה, לֹא כֵּן, אֲדַרְבָּה מְעוֹרֵר רַחֲמִים וְכֹל שֶׁפַּע וְאַהֲבָה, וְזֶה 'הֵנָּה עֵין ה' אֶל יִרְאִיו' כו' (תהלים לג, יח)³:

וְהֵנָּה הַגֵּם שֶׁעוֹרָא וְדָאִי עֵבֵד מֵאֲהָבָה, נִתְלַבֵּשׁ בְּחֻלּוֹקֵן שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאֵיתָא בְּשְׂמוּאֵל הַנְּבִיא⁴, וְזֶה יֵשׁ לוֹמֵר 'כִּי עֲבָדִים אֲנַחְנוּ' עוֹבְדִים מֵיִרְאָה, אֵף עַל

הִירְאָה מִה' אֵינָה מְעוֹרֵרֶת הַתְּרַחֲקוּת אֵלֶּא רַחֲמִים שֶׁפַּע וְאַהֲבָה

הַקְּבִי"ה הַעֲלִיה אֶת בְּנֵי בֵּיטוֹ עוֹרָא לְמִדְרַגַּת כֵּן וְעִי"ו נִמְשָׁךְ עֲלֵיהֶם חֶסֶד

◆ **צִיּוֹנִים וּמְקוֹרוֹת** ◆

זו. מלכים א ז, כג: 'ויעש את הים מוצק עשר באמה משפתו עד שפתו עגול סביב וחמש באמה קומתו וקו שלושים באמה יסוב אתו סביב'. יח. עיין זאת זכרון פר' בשלח ד"ה וכן יש לפרש: 'ים של שלמה היה ה' אמות, ועשר אמות רחבה, וקו שלושים יסוב אותו, על שמרומז לים החכמה, כמו הלמד הנ"ל שהוא שלושים, ושורש הוא עשרה ספירות, כי הכל אחדות גמור, חכמה בינה דעת הכל אחד, ע"י חכמתו מבין וידע האיך להתנהג וליישר מידותיו'. יט. עיין זאת זכרון פר' יתרו ד"ה בפרשת: 'כמו מדבר שהוא הפקר לכל, וכן אמרו רז"ל על 'ויקבר בביתו במדבר' (מלכים א ב, לד). ועיין סנהדרין מט. 'ויקבר בביתו במדבר' אטו ביתו מדבר הוא, אמר רב יהודה אמר רב, כמדבר, מה מדבר מופקר לכל, אף ביתו של יואב מופקר לכל'. כ. 'כי עבדים אנחנו ובעבדותנו לא עזבנו אלהינו ויט עלינו חסד לפני מלכי פרס'.

כא. 'תניא רבי אומר גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שכן מכבד את אמו יותר מאביו מפני שמשדלתו בדברים, לפיכך הקדים הקדוש ברוך הוא כיבוד אב לכיבוד אם, וגלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שהבן מתיירא מאביו יותר מאמו מפני שמלמדו תורה, לפיכך הקדים הקדוש ברוך הוא מורא האם למורא האב'. כב. עפ"י דפוס ורשא תרמ"ג, ובדפוס 'משתדלתו'. כג. 'הנה עין ה' אל יראיו למי יחלים לחסדו'. כד. ראה ירושלמי תענית פ"ב ה"ז: 'ויאמר שמואל חטאנו לה', א"ר שמואל בר רב יצחק, לבש שמואל חלוקן של כל ישראל, אמר לפניו, ריבון העולמים, כלום אתה דן את האדם אלא על שהוא אומר לפניך לא חטאתי, 'הנני נשפט אותך על אומרך לא חטאתי' (ירמיה ב, לה), ואלו אומרים לפניך חטאנו'. ובקרבן העדה: "לבש שמואל חלוקן של כל ישראל, כלומר שטען בעד כולן".

סֵפֶר
דְּבָרַי
אֵמֶת

והנה כמה שבכך המתיק שרש היצר הרע ונפל הרע וחזרו בתשובה: והנה קדם התשובה יש פרוור אהבות רבות, זה אוהב ממון, וזה פבוד, וכיוצא בזה, מה שאין פן אחר התשובה הכל אחד. וזה ושמרתם את הדבר הוא

הדין לשון קשה^מ, 'הזה' להיות ויין ה', עולם הזה שנברא בה^מ, על ידי [זה] והיה הכל אחד^מ, וזה 'לחק לך' כו', 'חק' הוא רוחניות וגשמיות פרוור, כמו שאמרו רבותינו וי"ל (ביצה טז.)^מ "חק' לשנא דמוזני הוא:

קודם התשובה יש אהבות רבות ונפרדות ואחר התשובה הכל אחד

פרשת בשלח

ו' י' ויבליכו יבין ושבי נתגלה לו מה שחטא ונעלם ממנו. וכן הצדיק נקרא 'פרעה', שמגלה פבוד שמים^ה, וכן שמעתי מרבי ז"ל שצדיק נקרא 'פרעה', ואיני זוכר טעמו, כי כמה פנים בתורה:

ל' ריש הפרשה, בקצור. והנה התשובה נקרא 'פרעה', ובספר מאורי אורא איתא [שקאי] על עולם הבא, והכל אחד פידוע^ב. והנה עוד טעם, לשון 'פרוע' (שמות לב, כה)^א, שעל ידי התשובה שהיא מבניה פדכתיב (ישעיה)

התשובה והצדיק נקראים פרעה שהוא מלשון גילוי

ציונים ומקורות

בחינת צפון ו'מצפון זהב יאתה' ודברי פי חכם חן, שעל ידי הגבורות נמתקות בא עושר, ועל ידי התשובה נמתקים הגבורות, ואמרת דרך צחות מה שאמרו רז"ל (העניית כו) 'בכל יום בת קול יוצאת כל העולם ניזון בשביל חנינא בני, וחנינא בני די לו בקב חרובין, רצה לומר שמן העבירות שאדם מתקנם על ידי התשובה הוא מעלה ניצוצין מעולם החרוב מו' מלכין דמיתו, ששם סוד הגבורות החזקות, ור' חנינא תיקן זה על ידי תשובתו, וזה שאמר 'די לו בקב חרובין' מעולם החרובן שמשם נמשך עושר, כשנמתקין אלו הדינין נמשך מהן עושר. מא. עיין ספרי בהעלותך צט: אין דיבור בכל מקום אלא לשון קשה. מב. מנחות כט: ע"ע לעיל פר' וירא ד"ה וזה יען: "הזה" הוא פרנסה, ראשי תיבות זיין ה"א, לזון העולם הנברא בה". מג. ראה לעיל ד"ה ושמרתם: "ושמרתם את הדבר הזה" כו' מתחיל לשון רבים ומסיים לשון יחיד. מד. מאי משמע דהאי חוק לישנא דמוזני הוא

דכתיב (בראשית מז, כב) 'ואכלו את חוקם אשר נתן להם פרעה'. א. מערכת הפ"א ערך פרעה: 'הבינה נקרא 'פרעה' שפורעת שכר טוב לצדיקים. ב. ועיין זוה"ק ח"ג קכב: 'מצות תשובה ודא איהי בינה'. וע"ע שם ח"ב כז: 'בעלמא דאתי דאיהו בינה'. ג. וירא משה את העם כי פרוע הוא. וברש"י: 'פרוע', מגולה, נתגלה שמצו וקלונג'. ד. ע"ע זכרון זאת פר' בשלח ד"ה והנה י"ל: 'התשובה נקרא 'פרעה', לשון 'פרוע הוא', כי השב נתגלה לו יותר דרכי התשובה והעבירות שעבר. ה. ע"ע זאת זכרון פ' בשלח ד"ה הנה: 'הצדיק נקרא 'פרעה', כן יש לומר וכמו ששמעתי ממורי. יש לפרש משום שמגלה חסדים המכוסים לשון 'פרוע הוא'. ו. עיין נועם אלימלך פר' מקץ ד"ה וזהו ויהי מקץ: 'פרעה' לשון גילוי, כמו ופרע ראש האשה' (במדבר ה, יח), דהיינו שנתגלה לו השגה עליונה שיוכל להשיג השגות גדולות ועולמות עליונים.

בְּאוֹ מִנְאוֹף'. כִּי קָרוֹב הוּא לְהִיּוֹת טוֹב
כְּרֹאֵי בְּהִכְנֶנְעָה כְּמוֹ שְׂאוֹהֵב הַבּוֹרָא
כְּרוֹף הוּא, כִּי עַל יְדֵי עֲשִׂירוֹת יֵשׁ חֲשׁוֹשׁ
'וְרֵם לְבַבְךָ' כו' (דברים ח, יד), וְכִדְאִיתָא
בְּרַבֵּי מוֹשֶׁה אֶלְשִׁיף ז"ל יֵאָדָּם שְׁנִסְיוֹן עֲשׂוֹר
גְּדוֹל מִנְסִיוֹן עֲנִי. כִּי אָמַר אֱלֹקִים פֶּן
יִנְחַם הָעָם בְּרֵאֲתָם מִלְחָמָה' כו', וְכִמוֹ
שְׂאִיתָא בְּסִפְרֵי הַיֵּשׁוּר (שער י) שְׁמִקְרַב
הַבּוֹרָא הַבְּעַל תְּשׁוּבָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יָשׁוּב
לְסוּרוֹ חֵס וְשְׁלוֹם י:

וַיְהִי בְשִׁלַּח פְּרַעַה אֶת הָעָם (שמות
יג, יז), עַל יְדֵי הַתְּשׁוּבָה נִשְׁלַחוּ
מִסְטָרָא אַחְרָא, אוֹ עַל יְדֵי צְדִיק. וְכֵן
נִמְי פְּשׁוּט הַיֵּצֵר הָרַע נִקְרָא 'פְּרַעַה',
לְשׁוֹן 'תְּפָרִיעוּ אֶת הָעָם מִמַּעֲשֵׂיו' (שמות
ה, ד), שְׁמִכְבֹּטֵל מְעַבְדֵת שְׁמִים. וְלֹא נִחַם
אֱלֹקִים' כו' פְּרוּשׁ בְּעֲנִיּוֹת שֶׁהוּא 'דְּרָךְ
אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים', שְׂרֹאֵי לְבֹא פֶן עַל
הַנּוֹאֲפִים כְּדִכְתִּיב (משלי ו, כו) 'בְּעַד אִשָּׁה
זוֹנָה עַד כְּפָר לְחָם', וְיִדְוֶעַ שְׁפִלְשְׁתִּים

הקב"ה אינו
נותן לבעל
תשובה עניוּת
אף שהוא קל
מנסיון העוֹשֵׁר
כי הש"ת
מקרב הבעל
תשובה שלא
יחזור לסורו

ציונים ומקורות

ונסיון העוֹשֵׁר בכף שני איזה הדרך קשה מחבירו
הזה או זה, הלא ימצא כי הגדול מחבירו הוא
נסיון העוֹשֵׁר, כי הנה יותר יתעד לחטא בעל
חומר גאוה אשר יקנה עשיר בעוֹשֵׁרוֹ ויאבד
דעתו מאשר יחטא עני בעוֹנוֹ וכו', שכל רעת
הדלות איננה זולתי גניבה וספק שבועה וכו',
אמנם נסיון העוֹשֵׁר לא כן הוא כי גדול כים
שברו וכו', וטעם הדבר הוא כי אין לך דבר
מכשיר את האדם כהכנעה, והנה אין ספק כי
העוני הוא המביאו אליה. יב. 'ומה שאמרו
רבתינו ז"ל (ברכות לה) 'מקום שבעלי תשובה
עומדים צדיקים גמורים אינם עומדים' וכו', כי
הבורא יעשה בשביל בעלי תשובה יותר ממה
שיעשה בשביל הצדיקים, כאשר עשה בעבור
אנשי נינוה, וכאשר עשה בשביל אחאב והאריך
לו אפו. וכל זה, כדי להראות הבורא לרשעים
אהבתו בבעלי תשובה, וזו היא ידו הפשוטה
לשבים למען ישובו מרעתם. ועל זה יעשה
לפעמים לבעלי תשובה ניסים אשר לא יעשה
כהם לצדיקים. ולא מפני שמעלת בעלי תשובה
כמעלת הצדיקים, אך מפני שבעלי תשובה, אם
הבורא לא יקבל אותם ולא יראה אהבתו להם
ישובו מיד לרשעתם. אך הצדיק מפני שמכיר
הבורא את לבבו על כן לא יגלה לו אהבתו, כי
ידע הבורא תם לבבו וכי לא יתן תיפלה לאלהים
ולא יתקצף על דיניו. יג. ע"ע זכרון זאת פר'
בשלח ד"ה ויהי בשלח.

ז. ויהי בשלח פרעה את העם וגו'. עד לא ימיש
עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה לפני העם.
ח. עיין זוה"ק ח"א פ: 'ערפה' דא נפשא דשמאלא
בת זוגיה של יצר הרע, ולמה אתקרי 'ערפה'
משום 'כי עם קשה עורף הוא' (שמות לד, ט). וע"ע
תולדות יעקב יוסף פר' בשלח: 'ויהי בשלח
פרעה את העם, ור"ל כי 'ערפה' הוא היצר הרע
ומה שכ' בוודר רות יעו"ש, והוא ענין 'פרעה',
אתוין דדין כמו דדין. ו'בשלח פרעה את העם',
שיצאו אברי האדם מרשות יצר הרע, כמו
ביציאת מצרים שיצאו מן מ"ט שערי טומאה אל
הקדושה. ט. עיין סוטה ד: 'כי בעד אשה זוּנָה
עד ככר לחם' וכו'. כל הבא על אשה זוּנָה לטוף
מבקש ככר לחם. י. רש"י בראשית י, יד: 'ואת
פתרוסים ואת כסלוחים אשר יצאו משם
פלשתים' משניהם יצאו, שהיו פתרוסים
וכסלוחים מחליפין משכב נשותיהם אלו לאלו,
ויצאו מהם פלשתים. וע"ע תנחומא וישב א:
'אשר יצאו משם' וגו' אינו אומר אשר הולידו
אלא 'אשר יצאו' להודיע שהן כולן בני זימה'.
יא. דברים א: 'גדול נסיון העוֹשֵׁר מנסיון העוני,
כי כן מידת ישראל כי בצר פקדוהו יתברך, מה
שאין כן ברב טוב'. וע"ע שם ה: 'באחד משני
דרכים מנסה הוא יתברך את האדם. א. בעוני אם
יסבול חרפת רעב וחוסר לחם ולא יקוץ. ב.
בעוֹשֵׁר אם ישמן ויבעט או יכלכל דבריו במשפט.
ודן אמת כי אם יהיה נסיון העוני בכף מאזניים

וְכֵן יֵשׁ לַפָּרֶשׁ בְּשִׁלַּח לְשׁוֹן לְוִיָּהוּ^י,
פְּרוּשׁ [שְׁקָאִי] עַל הַיֵּצֵר הָרָע^ט, כִּי
יֵשׁ מִי שֶׁשָּׂב בְּתִשׁוּבָה וְעוֹבֵד אֶת הַבּוֹרָא
בְּרוּף הוּא בְּהִלּוּיַת יֵצֵר הָרָע, כְּמוֹ לְמִשְׁלַל
שְׂכּוּעִים עַל מִבְטְלָיו וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה, זֶה
נִקְרָא שֶׁהַיֵּצֵר הָרָע מְלוּה אֹתוֹ לְעִבּוּדַת
שְׂמִים כְּשִׂיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ, עַל כֵּן הוּא חֲשֵׁשׁ
כִּיּוֹן שִׂישׁ בּוֹ מִעֲנִיַן הַיֵּצֵר הָרָע שֶׁלֹּא
יִתְקַלְקַל עוֹד:

וַיִּסַּב אֱלֹקִים אֶת הָעַם כּו'. פְּרוּשׁ דְּהַנָּה
וַדְּאִי בְּשֵׁרֶשׁ כָּל אָדָם יֵשׁ גַּם
גְּבוּרֹת וְדִין, מֵהַ עוֹשֶׂה יִתְבַּרְךְ, עוֹשֶׂה
מִהַדִּין פְּרִינְסָה, דְּכָא מִכַּח הַדִּין הַנִּמְתַּק
בְּיָדוֹ כִּיּוֹעַ שְׁלַחַן בְּצַפּוֹן^י (כ"ב כה:),
מְצַפּוֹן זֶהָב יָאֲתָה^ט (איוב לו, כב). וּפְרָשָׁנוּ
טַעַם לְזֶה, כִּי שֵׁרֶשׁ הַדִּין הוּא לְטוֹב
וּלְצַרְף הַחֲסֵד, וְהוּא הַצְּמִצּוּם, דְּאִם לֹא

יש מו ששב
בתשובה אך
היצה"ר מתלה
עמו כנון
שכועים על
המבטלים אותו
מעבודה ואז
יש חשש שעי'
עניות יתקלקל
עוד

כשנמתק הדין
נמשך ממנו
פריסה כי
שורש הדין
הוא לצורך
החסד וכן
פריסה ועשור
הם לצורך
עבודת ה'
שהיא העיקר

כֵּן הִיָּה הַכֹּל הַתְּפִשּׁוּת גְּדוֹל וְלֹא הִיָּה
 בְּאִפְשָׁרִי לְקַבֵּל הַחֲסֵד, עַל כֵּן צְמִצּוּם
 יִתְבַּרְךְ כְּדִי לְהִיּוֹת בְּאִפְשָׁרִי לְקַבֵּל
 הַחֲסֵד^י. וְזֶה הוּא שֵׁרֶשׁ הָאֲבוֹת, כִּי הַחֲסֵד
 הוּא שֵׁרֶשׁ אֲבֵרָהֶם אָבִינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם^י,
 וְהַצְּמִצּוּם שֵׁרֶשׁ יִצְחָק אָבִינוּ עָלֵינוּ
 הַשְּׁלוֹם^ט, וְאַחַר כֵּךְ הַמְּצוּעַ לְהִיּוֹת הַחֲסֵד
 בְּהַדְרָגָה שֵׁרֶשׁ יַעֲקֹב אָבִינוּ עָלֵינוּ
 הַשְּׁלוֹם^כ. וְזֶה לְהַעֲלוֹת הַדִּין בְּשֵׁרֶשׁוֹ
 שֶׁהִיָּה לְצַרְף הַטְּבָה מִתְמַתְקִים הַדִּינִין,
 וְכָא מִמֶּנּוּ גַם פְּרִינְסָה כִּי הוּא גַם כֵּן כְּזֶה
 שֶׁעָקֵר הוּא לְהַשְׁלִים רְצוֹנוֹ יִתְבַּרְךְ, כִּי
 אִם צָרִיף לְזֶה פְּרִינְסָה בְּרוּחַ, כִּי אִם אֵין
 קְמַח כּו' (אבות פ"ג מ"ז) כ"א, וְכֵן נִמִּי
 'עֶשֶׂר כּו' נֶאֱמָר לְצַדִּיקִים כּו' (שם פ"ו
 מ"ח), וְהוּא כְּנִ"ל. וְהַדִּין שֶׁהִיָּה רְאוּי
 לְבֵא, בָּא עַל שׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל^{כב}. וְזֶה וַיִּסַּב

◆ ציונים ומקורות ◆

רשב"י פר' בא: 'כל מדידה היא מצד הגבורה,
 לפי שהחסד מורה התפשטות בכל הדברים, אבל
 הגבורה והדין אינה מנחת האור העליון
 להתפשט למטה להאיר אלא בקצבה ומידה
 בשיעור הצריך'. וע"ע עץ חיים שער עיגולים
 ויושר ענף ב: 'ענין הצמצום הזה הוא לגלות
 שורש הדינין, כדי לתת מידת הדין אח"כ
 בעולמות'. וע"ע יונת אלם פ"ד. ג. עיין זוה"ק
 ח"א רנז. וראה עוד שלה"ק פר' ויצא תורה אור:
 'כי מידתו של יעקב הוא תפארת וכו', ונודע כי
 תפארת הוא המכריע בין שני המידות של חסד
 וגבורה וכו', ואף על פי שהוא מקבל משניהם
 ומכריע, מכל מקום מטה כלפי חסד ביותר
 מלהגבורה'. כא. 'אם אין קמח אין תורה'.
 כב. ע"ע להלן פר' עקב ד"ה וצאן ידו: 'שורש
 המצאת עולמות הוא להטיב לברואיו ולהשפיע
 כי חפץ חסד הוא, ואם היה רוצה יתברך
 להשפיע בלא צמצום אי אפשר לקבל, ולא היה
 בא הרצון מכח אל הפועל, הוצרך יתברך
 לצמצם. והנה הצמצום הוא שורש הדין היפך

יד. עיין שמו"ר כ, ג: 'ויהי בשלח פרעה' אלא
 מלמד שהיה פרעה מלוה אותם וא"ל התפללו
 ובקשו עלי רחמים וכו' ואין שילוח האמור כאן
 אלא לויה'. טו. ראה לעיל ד"ה וזה ויהי: 'היצר
 הרע נקרא פרעה'. טז. עיין תיקו"ז קו: 'גבורה
 בצפון ותמן עותרא, הדא הוא דכתיב 'מצפון זהב
 יאתה''. וע"ע פרדס רימונים שער מהות והנהגה
 פט"ז: 'תחילת ההתעוררות מן הגבורה וכו',
 ונתבאר מתוך דברי רז"ל והרשב"י ע"ה כי
 העושר נשפע אל האדם מן המידה הזאת, ונתנו
 סימן לדבר 'הרוצה להעשיר יצפין'. וכן אמרו
 וכו' כי עיקר המזון נשפע מן המידה הזו, והעד
 על זה 'שולחן בצפון' ומשם מזון בא לעולם.
 יז. עיין עץ חיים שער עיגולים ויושר ענף ג. וע"ע
 שער ההקדמות כא: 'סיבת הצמצום היה, כדי
 שיוכלו התחתונים לקבל האור'. יח. עיין זוה"ק
 ח"א קלז. 'אברהם דאיהו חסד עילאה, ועביד
 חסד עם כל בריין'. יט. עיין זוה"ק ח"ג שב.
 'יצחק ידע ליה בדרגא דגבורה דאיקר' פחד
 יצחק' ורחיל ליה לעלמין'. ועיין שער מאמרי

ספר
אהב
ישראל

קדשת הבכור הפונה הוא כמבאר למעלה בסמוך^ט, להעלות הכחות השניות ולדבקם וליחדם למדת קדש ולאחדות הפשוט, והנה כחות השניות שרשן מאמא קאתין, שהיא בחינת בינה אשר משם דינין מתעריין^ט, והבורא ברוך הוא וברוך שמו צוה לקדשם ולהעלותם לשרשם לענג העליון האחדות, לזה תלוי בפטר רחם לאמו פתיחת הרחמים והחסדים. והמשפיל בין כל זה וידם. ואם יש שגיאה בהעתק חס ושלוש השם תברך יכפר:

ראוי לתת לב למה בכור לנחלה לירש את אביו תלוי באב שהוא ראשית אונן, וכמו שכתוב (דברים כא, יז) 'כי הוא ראשית אנו לו משפט הבכרה', וקדשת בכור באדם ובהמה לפדותו תלתה התורה הקדושה בפטר רחם לאמו: ויש לומר, כי הנה בן מאבא ירית לאשר היה כלול במוח האב ובמחשבתו, ואבא' הוא חכמה^ט, ושם הוא העקר בחינת 'ראשית אונן' וכנ"ל^ט, בבחינת 'קדש ישראל לה' ראשית תבואתו', ולזה לו משפט הבכרה לירש את אביו. אמנם

בכור לנחלה תלוי באב שהוא בחי' חכמה וראשית, ובכור לקדושה תלוי באם שהוא בחי' בינה שורש הדינים

פרשת בשלח

הטמאה, ואלו חס ושלוש היו נכנסין לשער הנו"ן משערי הטמאה, אזי אנו ובנינו ובני בנינו היינו משעבדים לפרעה במצרים, אף שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו וגאלם קדם ששננסו, וסוד הגאולה היה על ידי שער הנו"ן מן נו"ן שערי בינה הקדושים^ד, וגם נתגלה סוד

וחמושים עלו בני ישראל וגו'. עצמות יוסף עמו^א. ופרש רש"י ז"ל אין 'חמושים' אלא מזינים^ב, עין שם^ב. יש לרמז בזה בהעיר לב, כי הנה נודע בספרים הקדושים^ג, אשר בני ישראל בעת גלות מצרים נכנסו ונשקעו במ"ט שערי טמאה, על ידי גלולי מצרים ותועבותיהם שהיה מקום תכלית

הגאולה היתה ע"י שער הנו"ן משערי בינה וע"י התגלות הדעת העליון

ציונים ומקורות

ודע שיש מסורת קבלה ביד רז"ל, שישראל נתלכלכו כל כך בשיקוצי מצרים עד שבערב פסח נכנסו בהיכל מ"ט, שאם ח"ו היו מתעכבים יותר היו נכנסין בהיכל נ' ושוב לא היה להם תקנה עולמית, וזהו סוד זאילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו משם עדיין אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים, ולכן נכתב נ' פעמים יציאת מצרים בתורה^ד. ד. עיין זוה"ק ח"א רסא: 'הה"ד (מיכה ז, טו) 'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות', כיום צאתך הוה ליה

עו. זוה"ק ח"ג רצ. עז. ד"ה ועל פי זה יש לפרש. עח. ד"ה ובהעיר לב יש לומר. עט. זוה"ק ח"ג סה. א. ויסב אלהים את העם דרך המדבר ים סוף וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים. ויקח משה את עצמות יוסף עמו^א. ב. 'וחמושים' אין 'חמושים' אלא מזויינים, וכן הוא אומר (יהושע א, יד) 'ואתם תעברו חמושים'. וכן תרגם אונקלוס 'מזויזין', כמו 'וירק את חניכיו' (בראשית יד, יד) 'זריז'. ג. עיין חסד לאברהם מעין ב נהר נו:

הדעת העליון הקדוש, ועל ידי זה נגאלו בני ישראל ממצרים מתוך המ"ט שערי טמאה ונקסו למ"ט שערי בינה עד שעלו גם לשער הנו"ן מן נו"ן שערי בינה, בסוד גדלות המחין שהם בחינת י"ה, חכמה ובינה, שהוא סוד הגאולה בתמידית, וכמבאר אצלנו לעיל כמה פעמים: והנה נודע מספרים הקדושים כי סוד עלית כל העולמות הוא סוד מ"ב הקדוש, ושם זה ישנו בכל עולם ועולם,

עליית כל העולמות ע"י שם מ"ב

בעשיה ויצירה ובריאה ובאצילות הקדוש, כל עולם ועולם לפי בחינת קדשותו, וכאשר יבאר אצלנו אם ירצה השם בפרשת מסעי באריכות:^ו והנה סוד מ"ב שבעולם העשיה, הוא סוד האותיות היוצאים מראשי תבות של תפלת רבי נחוניא בן הקנה פנדע, שהוא א"נא ב"כ ג'דלת י'מינך ת'תיר צ'רוך ש'הראשי תבות שלו אב"ג ית"ץ, וכן ישנו שבעה פסוקים בסוד ז' קולות שבמזמור

עליית בניו ממצרים בכח שם מ"ב של 'אנא בכח' שהוא סוד עליית הניצוצות למקורם

◆ ציונים ומקורות ◆

למימר, מאי כימי, דכולהו יומין עילאין אודמנו התם ואודמנו הכא. בג"כ 'נפלאות' נ' פלאות חמשין פלאות, דהא נ' תרעין דיבני"ה פתח קוב"ה לאפקא לון מתמן. ובגיני כך באורייתא אדכר יציאת מצרים נ' זמנין לקבל נ' תרעין, כדין יעביד ליומא משיחא. וע"ע שער הכוונות דרושי הפסח דרוש ה: 'ונודע כי בכח נ' שערי בינה יצאו ישראל ממצרים'. ה. עיין תולדות יעקב יוסף פר' וישלח: 'כמו ששמעתי ממורי, כי ענין גלות מצרים היה שחטר מהם הדעת, שידעו להכריע שיש בורא אחד המחדש בטובו תמיד מעשה בראשית וכו', עד שבא משה בחי' הדעת וע"י הניסים שעשה נתפרסם בעולם שיש בורא אחד המחדש תמיד'. ו. וזה"ק ח"ב כג: ז. עיין לעיל פר' שמות ד"ה ואלה שמות: ועיקר בחינת הגלות הוא הסתלקות המוחין, וכמובא בספרי המקובלים על פסוק (תהלים לט, א) 'נאלמתי דומיה גו'. היינו כי נעשה כביכול משם הקדוש 'אלהים', 'אלים' לבד. והטעם 'דומיה', 'דום י"ה', שנסתלקו המוחין קדישין כביכול על ידי גלות השכינה כביכול. וזהו גם כן סוד הגלות והיסורין של כל אדם בפרטות, ובכל זמן כשנופל ממדרגתו הוא רק מחמת הסתלקות המוחין ממנו, אך הוא ירידה לצורך עליה וכו', על ידי שמקבל עליו עול מלכות שמים ביראה ואהבה והכנעה, ומבין ומביט באיזה מדרגה תחתונה הוא בעת הזאת, וצועק במר נפשו אל הש"י שיושיע אותו מצרתו ומדחקו ועושה תשובה שלימה, אזי חוזרין אליו המוחין ויגאל מצרתו

ומדחקו וכו', ועל דרך זה הוא גם כן גלות הכללי בכלל ישראל'. ח. ראה שער הכוונות דרושי הקדיש דרוש א: 'כי אין שום עליה בעולמות אלא ע"י שם בן מ"ב, ושם זה של מ"ב הוא אשר מעלה כל העליות שיש בכל העולמות, משום דאיהו סליק ולא נחית כנו' פ' תרומה קל"ב ע"ב'. ט. עיין שם ד"ה והנה בכל עולם: 'בכל עולם ועולם מד' העולמות הקדושים אצילות בריאה יצירה עשיה, בכל אחד ישנו שם מ"ב הקדוש, כי שם זה הוא סוד העלאת העולמות מעולם לעולם עד אין סוף, היינו השם מ"ב הקדוש שבעולם היצירה הוא מעלה את עולם העשיה ליצירה, והשם מ"ב הקדוש שבעולם הבריאה הוא מעלה עולם היצירה לבריאה, והשם מ"ב הקדוש שבעלמא דאצילותא קדישא הוא מעלה עולם הבריאה לאצילות הקדושה. וכן הוא העלאת העולמות באצילות הקדושה כי אית כסא לכסא מעשיה שבאצילות ליצירה שבאצילות הקדושה עד לאצילות שבאצילות, והכל נעשה על ידי שמות מ"ב הקדושים, כי ישנו כמה וכמה שמות מ"ב, היינו שם של 'אנא בכח' שהוא אב"ג ית"ץ, וכן שם הקדוש אהי"ה יה"ו עולה מספר מ"ב אשר משם יוצאים ז' שמות מרגלאין לכל ימי השבוע, וגם שם הוי"ה הקדוש כפשוטו ומילואו ומילוי דמילואו עולה גם כן מ"ב אותיות, ועוד כמה שמות הקדושים שהם במספר מ"ב. וע"ע עין חיים שער כסא הכבוד, אוצרות חיים שער אבי"ע. י. עיין אוצרות חיים שם: 'ענין שם של מ"ב שיש בכל עולם מג'

(תהלים כט) 'הִבּוּ לֵה' בְּנֵי אֱלֹהִים', וְהִזוּ שְׁמוֹת שְׁבָכָל שֵׁם, וְאִ"ו אוֹתִיּוֹת, עוֹלָם יַחַד לְמִנְיָן מ"ב. אָמְנָם בְּכָל אֶחָד מֵהֵזוּ שְׁמוֹת שְׂיֵשׁ בּוֹ וְאִ"ו אוֹתִיּוֹת יִשְׁנוּ עוֹד בְּחִינַת הָאָרְהַ הַכּוֹלְלָת הַמְשַׁלֵּם לְשִׁבְעַ עוֹלָם מ"ט כְּנֹדַע בְּסוֹד הַסְפִירָה². וְעַל יְדֵי כַח זֶה הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ יֵצְאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמְצָרִים, כִּי הוּא סוֹד הַעֲלָאוֹת הַנִּיּוּצוֹת לְהוֹצִיא בְּלָעַם מִפִּיהֶם וּלְהַעֲלוֹתָן לְמִקְוֵן וּלְשִׁרְשֵׁן הַרְמָה בַּקְּדוּשׁ:

וְזֶהוּ שְׁפָרֵשׁ רַשִׁי ז"ל 'אֵין חֲמוּשִׁים אֶלָּא מְזִינִים', הֵינּוּ סוֹד זִינִינִין, שֶׁהֵם ז' פְּעָמִים ז' עוֹלָה מ"ט שְׁעָרֵי בִינָה, רַק שְׁעַר הַנּוֹיִן שֶׁהוּא בְּסוֹד מַחֲזִין דְּגַדְלוֹת נִגְלָה

¹מְזִינִים הֵינּוּ ז' פְּעָמִים ז', וְזֶהוּ שֶׁלֹּא שֶׁבְּעִירֵי הַמַּלְכוּת עוֹלָה כ"ט

עֲלֵיהֶם לְשַׁעֲתָן לְגַדֵּל הַהֲצַטְרָכוֹת בְּעַת הַהוּא וְכְנֹדַע מִסְפָּרִים הַקְּדוּשִׁים¹. וְזֶהוּ גַם כֵּן סוֹד 'בְּוִיִן תִּתְקַטֵּר'², הֵינּוּ כִּי כָּל שֵׁם מֵהֵזוּ שְׁמוֹת הוּא רַק וְאִ"ו אוֹתִיּוֹת, וְהֵינּוּ שְׁסוֹד מְלוּכָה הַקְּדוּשָׁה בְּשִׁבְתָּ קְדוּשׁ מִתְקַטֵּרֶת וּמִתְקַשְׂרֶת בְּוִיִן וְכִנְ"ל, וְגַם נַעֲשֶׂה 'זִינִין דְּכִנְיִשִׁין', דְּכִנְיִשׁ בְּגוּוֹיָהּוּ כָּל טִיבוֹ וְכָל בְּרַכָּאִין וְנִהוּרִין עֲלָאִין בְּסוֹד הָאָרְהַ כּוֹלְלָת וְכִנְ"ל, וְכִמְבָאָר אֲצִלְנוּ פְּרֻשַׁת וַיִּגַּשׁ גַּם כֵּן³, וְהֵבֵן כָּל זֶה:

וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת עֲצֻמוֹת יוֹסֵף וַיִּסַּף עֲמֹוֹ⁴. יְדוּעִי שְׁמֵשָׁה רַבִּינוּ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם הִיא סוֹד הַדְּעַת הָעֲלִיּוֹן הַקְּדוּשׁ, וַיִּסַּף הַצְּדִיק הִיא

¹מְשִׁיר סוֹד הַדְּעַת, וַיִּסַּף כְּחֵי הַיּוֹסֵף הַעוֹלָה עַד הַחֲכִנָּה

צִיּוּנִים וּמְקוֹרוֹת

הו' אותיות עצמם בליל ז'. ועד"ז בכל שבוע בשם של חלקי. יג. עיין שער הכוונות דרושי הפסח דרוש א, פרי עץ חיים שער חג המצות פ"א. יד. זמר אומר בשבחין לליל ש"ק: 'שכינתא תתעטר בשית נהמי לסטר בוויין תתקטר וזינין דכנישין'. טו. ד"ה וזהו סוד שבת קודש: 'כמו שאנו אומרים 'בוויין תתקטר וזינין דכנישין', והיינו כי אז הצדיק עולה ומקשר את עצמו בוא"ו מידות ומייחד את עצמו על ידי ח"י חוליות שבשדרה בסוד ח"י עלמין, ועולה עד הדעת ומייחד ומקשר עצמו עם ה' אחרונה סוד המלכות הק' מידה השביעית, והה' אחרונה עולה ומתעטרת על ראש הוא"ו בסוד 'אשת חיל עטרת בעלה' (משלי יב, ד) ונעשה בחי' זיין, וזהו 'בוויין תתקטר' בוא"ו ישנו שני וויין, וא"ו ראשונה הוא סוד מידתו של יעקב סוד התפארת גם בסוד וא"ו מידות, והוא"ו השניה הוא המילוי והוא בבחי' יוסף הצדיק יסוד ח"י עלמין, וזהו 'בוויין תתקטר' המלכות הקדוש, 'זינין דכנישין' היינו זיניין דכניש בגווייהו כל טיבו וכל ברכאין ונהורין עילאין קדישין. טז. 'ויקח משה את עצמות יוסף עמו כי השבע השביע את בני ישראל לאמר פקוד יפקוד אלהים אתכם והעליתם את עצמותי מזה אתכם'. יז. וזה"ק ח"ב רכא. וע"ע עץ חיים שער

עולמות אצילות בריאה יצירה וכו', והנה אדם דיצירה יש לו ג' ידים שהם סוד שם מ"ב ד'אנא בכח' וכו', כנזכר כדי לאחוז עמהם את עולם העשיה ומעלהו למעלה, כמבואר אצלנו בתפילת השחר על אנא בכח הנאמר בעת הקרבנות'. יא. עיין פרי עץ חיים שער השבת פ"ח: 'גם ידעת, כי שם מ"ב שבעולם היצירה הוא שם 'אבגית"ץ', לכן ראוי לכוין בהם, לכן כל הכוונות כולם ראוי לכוין בהם עתה. זהו הסדר שלהם, 'קול ה' על המים' תכוין הבל ראשון שהוא מן החסד וכו', ותכוין כי שם זה ביצירה הוא אבגית"ץ וכו', ותכוין כי ע"י האורות האלו, עולה ספירת החסד שבעשיה. 'קול ה' בכח' ענין כח הוא הגבורה דעשיה וכו', ותכוין לשם מ"ב שהוא קר"ע שט"ן וכו', 'קול ה' בהדר' תפארת דעשיה וכו', שהוא נג"ד יכ"ש' וכו' עיי"ש. יב. עיין שער הכוונות דרושי הפסח דרוש יא: 'גם יכוין כוונה אחרת, והיא בשם בן מ"ב הרמוז בר"ת תפילת 'אנא בכח גדולת' כו', והוא אבגית"ץ וחבריו שהם ז' שמות, ובכל שם ו' אותיות. בשבוע הא' תכוין לשם הא' שהוא אבגית"ץ, ותחלקהו בו' ימי השבוע ההיא בזה האופן, אות א' בליל א', אות ב' בליל ב', אות ג' בליל ג', אות ד' בליל ד', אות ת' בליל ה', אות צ' בליל ו', וכל